

Torsdagen den 11 mars

Kl. 19.30

Förhandlingarna leddes av fru tredje vice talmannen.

*Energibeskattnin-
en*

§ 1 Föredrogs

Skatteutskottets betänkande

1975/76:30 med anledning av motion om skatt på utlandsresor

Utskottets hemställan bifölls.

§ 2 Energibeskattningen

Föredrogs skatteutskottets betänkande 1975/76:31 med anledning av motioner om energibeskattningen.

I detta betänkande behandlades motionerna

1975/76:977 av herr Hovhammar (m), vari hemställdes att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om förslag till sådana ändringar i lagen om nedsättning av allmän energiskatt, att för den manuella glasindustrin allmän energiskatt utgick efter en skattesats som svarade mot 15 % av den skattesats som gällde för det ifrågavarande energislaget,

1975/76:1028 av herr Sjönell m. fl. (c),

1975/76:1992 av herr Bohman m. fl. (m), vari hemställdes att riksdagen beslutade att bränsle som användes för produktion i kraftvärmeanläggningar skulle undantas från den allmänna energiskatten och

1975/76:2119 av herr Fälldin m. fl. (c).

Utskottet hemställde

att riksdagen skulle avslå

1. motionen 1975/76:977,
2. motionen 1975/76:1028,
3. motionen 1975/76:1992,
4. motionen 1975/76:2119.

Reservationer hade avgivits

1. av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under 1 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975/76:977 hos regeringen skulle anhålla om förslag till sådana ändringar i lagen om nedsättning av allmän energiskatt, att för den manuella glasindustrin allmän energiskatt utgick efter en skattesats som svarade mot 15 % av den skattesats som gällde för det ifrågavarande energislaget,

Torsdagen den
11 mars 1976

*Energibeskattnings-
en*

2. av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under 3 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionen 1975/76:1992 begärde att regeringen överlämnade motionen till energiskatteutredningen (Fi 1975:07) för beaktande.

Till betänkandet hade fogats ett särskilt yttrande av herrar Josefson (c), Mundebo (fp), Sundkvist (c), Olsson i Järvsö (c) och Hallenius (c).

Herr MAGNUSSON i Borås (m):

Fru talman! Omläggningen av energibeskattningen den 1 juli föregående år kom att innebära en rätt kraftig skatteskärpning, som blev ganska besvärande för många av våra industriföretag. För dem för vilka stegringarna blev alltför stora kunde regeringen genom speciella beslut nedsätta avgifterna. Så har också skett, men ändå har flera näringsgrenar fått vidkännas kraftiga skattestegringar.

Den näringsgren som kanske drabbats särskilt hårt är glasindustrin, vars beskattning torde ha blivit fem sex gånger så stor som tidigare. Därför har i en motion yrkats på en ytterligare nedsättning, så att beskattningen någorlunda skall överensstämja med vad som förut gällde. Herr Hovhammar kommer att närmare motivera motionen. Jag skall därför inte gå in på någon djupare analys av detta problem. Jag begärde emellertid ordet också för att säga någonting om reservationen 2.

I en motion har vi begärt att man genom skatteförmåner i någon större utsträckning skulle försöka få i gång flera kraftvärmeverk i vårt land för att därigenom spara energi. Vi har inte fullföljt motionskravet men tycker att det är ett uppslag, som bör prövas av någon av alla de utredningar som f. n. arbetar på detta område. Uppslaget kan vara väl värt att pröva, och därför har vi föreslagit att motionen skall överlämnas till energiskatteutredningen för närmare beaktande.

Fru talman! Jag yrkar bifall till de två reservationer som är fogade till skatteutskottets betänkande nr 31.

Herr HOVHAMMAR (m):

Fru talman! När jag den 26 januari i år väckte motionen 1975/76:977 hade vår manuella glasindustri sedan länge befunnit sig i en synnerligen besvärlig kostnadssituation. Den högkonjunktur som i olika sammanhang förts på tal har i varje fall den manuella glasindustrin inte fått någon direkt kontakt med. Tvärtom har marknadsutvecklingen fortsättningsvis varit utomordentligt svag, vilket siffrorna tydligt visar. Lagerökningen vid glasbruken är också högst betydande. Konstruktionen av det statliga lagerstödet är sådant att dess positiva effekter för en bransch som den manuella glasindustrin är mycket marginella.

Den lägesrapport som jag innefattade i min motion har på ett mycket påtagligt sätt under senare tid tyvärr bekräftats av en utredning om just den manuella glasindustrin, som i dagarna lagts fram av statens indu-

striverk. Utredningens sammanfattning ger ett mycket allvarligt framtidsperspektiv och klargör nödvändigheten av att denna mycket arbetskraftsintensiva bransch får ett snabbt och kraftfullt stöd, om inte sysselsättningen i det småländska glasbruksdistriktet skall skakas.

Utredningen har knappast hunnit överlämnas till industriministern förrän en av de ledande glasbrukskoncernerna tvingas lämna varsel om uppsägningar för ungefär 130 anställda. Två glasbruk kommer förmodligen att läggas ner med svåra sysselsättningsproblem som följd. Främsta orsaken till åtgärden är en övermäktig internationell konkurrens. Svenskt glas, med en ganska ogynnsam kostnadsutveckling, får allt svårare att konkurrera.

Vår glashantering måste bevaka varje möjlighet till kostnadssänkningar för att kunna överleva, därom är alla i branschen överens. Kraftigt höjda energiskatter är en av de kostnadsposter som ytterligare försämrar konkurrenskraften. En nedsättning av denna skatt enligt motionens förslag verkar, såvitt jag kan förstå, påtagligt sysselsättningsfrämjande.

Nu har skatteutskottet behandlat motionen, och utskottets majoritet har inte ansett sig kunna stödja den. Utskottet skriver så här: "Även om utskottet har förståelse för att den manuella glasindustrin har ekonomiska problem att brottas med, kan utskottet inte finna att motionärerna visat att denna bransch skulle ha drabbats hårdare av de generella energiskattechöjningarna 1975 eller av nuvarande lågkonjunktur än den särskilt energikrävande industrin i övrigt." Om de ledamöter i utskottet som har röstat för det här uttalandet besöker glasdistriktet i Småland, så är jag övertygad om att de får anledning att beskriva situationen på ett helt annat sätt. Vi har ju i dagarna sett exempel på att när ändrade förutsättningar föreligger kan politiker anpassa sina ståndpunkter till ett nytt läge.

Jag anser för min del att den fortsatta försämring ur sysselsättningsynpunkt som den nu framlagda statliga utredningen visar – man talar om att ungefär 500 jobb skall försvinna i samband med nedläggning av flera glasbruk – i förening med den faktiska händelseutvecklingen är skäl som talar för att den reservation som har avgivits på den här punkten bör bifallas av kammaren.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationen I vid skatteutskottets betänkande 1975/76:31.

Herr CARLSTEIN (s):

Fru talman! I skatteutskottets betänkande nr 31 behandlas ett antal motioner angående energibeskattningen. De nu gällande bestämmelserna för denna beskattning fastställdes av 1975 års riksmöte och gäller i princip fr. o. m. juli 1975. Den beslutade omläggningen innebar en skärpning av energibeskattningen, och den motiverades av främst två skäl. Det gällde dels att skaffa inkomster för att finansiera den då aktuella sänkningen av den direkta skatten, dels att söka hålla tillbaka ökningstakten i energiförbrukningen.

I oktober 1975 tillkallades energibeskattningsutredningen, som enligt sina direktiv har som en primär uppgift att undersöka möjligheterna att utnyttja energiskatten som energipolitiskt spar- och styrmedel. En del av de i motionerna framförda utredningsyrkandena är i stort tillgodosedda genom energibeskattningsutredningens uppdrag, och det har därför kunnat uppnås en viss enighet i utskottet vid behandlingen av motionerna.

Till utskottsbetänkandet har emellertid fogats två reservationer av de moderata ledamöterna i utskottet. Jag skall nu något uppehålla mig vid dessa reservationer.

Den första gäller den av herr Hovhammar väckta motionen nr 997. I den hemställs om ytterligare nedsättning av energiskatten för den manuellt arbetande glasindustrin.

Övergången år 1975 från procentuell värdeskatt till en fast öreskatt innebar, som jag tidigare har framhållit, skärpningar av energibeskattningen. I tidigare bestämmelser fanns en regel som för industrins del innebar att energibelastningen inte skulle överstiga 1 % av saluttillverkningsvärdet. Denna regel ersattes i de nya bestämmelserna av en motsvarande 3-procentsregel.

Departementschefen förutsåg att även tillämpningen av en regel om nedsättning till 3 % för vissa energikrävande industrier kunde medföra en alltför kraftig ökning av skattebelastningen, så att det av sysselsättningspolitiska skäl fanns anledning att överväga ytterligare nedsättning. Regeringen bemyndigades därför att efter prövning i varje enskilt fall medge ytterligare nedsättning ned till en skattebelastning av 1 % av saluttillverkningsvärdet. Kostnaderna för detta beräknades till 250 milj. kr. för en tolv månadersperiod.

I motionen av herr Hovhammar begärs ytterligare reducering av energiskatten för den manuellt arbetande galsindustrin, så att denna jämställs med handelsträdgårdarna och de bestämmelser som gäller för uppvärmningen av växthusanläggningar. Dessa har en nedsättning med 85 % och erlägger alltså endast 15 % av energiskatten. Det är motiverat av alldeles speciella omständigheter, bl. a. klimatiska förhållanden.

Utskottet har inte kunnat tillmötesgå motionären med hänvisning till att den manuellt arbetande glasindustrin har samma möjligheter till nedsättning av energiskatten som andra energikrävande industrier, t. ex. järnbruk, pappers- och massaindustrier, cement-, tegel- och kalkindustrier samt vissa kemiska industrier. Det är också så att energiskatteutredningen har i uppgift att pröva nedsättningsfrågorna för de speciellt energikrävande industrierna.

Herr Hovhammar har nu utvecklat vilka besvärligheter branschen står inför. Jag är väl medveten om att herr Hovhammars skildring av förhållandena är riktig. De har bl. a. lett till att det under de allra senaste dagarna framställts två interpellationer om problemen för den manuellt arbetande glasindustrin.

Men utskottet menar att man inte kan avhjälpa glasindustrins besvärliga situation genom en nedsättning av energiskatten. Det skulle givetvis

ha en viss betydelse, men det skulle inte lösa den manuellt arbetande glasindustrins problem. Det är inte den vägen man skall gå, om man på allvar vill tackla de här problemen.

I reservationen 2 tar reservanterna upp yrkandet i motionen 1992 av herr Bohman m. fl., att bränsle som används för produktion i kraftvärmeanläggningar skall undantas från den allmänna energiskatten.

Det lär knappast finnas några delade meningar om nödvändigheten av att söka åstadkomma lösningar som är såväl energisnåla som miljövänliga. En utveckling mot ökad fjärrvärmeproduktion är givetvis från sådana synpunkter önskvärd. Men att nu ta ställning för att stödet till ökad fjärrvärmeproduktion skall ha den utformningen att bränslet till kraftvärmeanläggningar skall undantas från energibeskattning finner utskottet mindre välbetänkt. Energiskatteutredningen kommer säkert att presentera utredningsmaterial på det här avsnittet. Det finns därför inte anledning att översända den nämnda motionen till energiskatteutredningen för beaktande.

Fru talman! Med hänvisning till det anförda yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Herr HOVIHAMMAR (m):

Fru talman! Herr Carlstein nämner andra industrier, bl. a. järnindustrin och massaindustrin, som han jämför med den manuella glasindustrin. Det är litet svårt att göra en sådan jämförelse, eftersom glashanteringen är mycket mera arbetskraftsintensiv än de branscher som återopades. Speciella problem gör att just denna bransch är hårt drabbad. Det framgår också av industriverkets utredning. Den kom tyvärr ganska sent. Hade den kommit innan skatteutskottet hade behandlat detta ärende är jag övertygad om att det hade blivit en helt annan handläggning och ett annat beslut i frågan.

Jag skall inte förlänga debatten. Den utredning som industriverket har gjort torde medföra att ärendet så småningom tas upp till förnyad behandling. Med hänsyn till att frågan berör 2 500 anställda i sydöstra Sveriges glesbygd hoppas jag att det blir en positiv behandling.

Herr CARLSTEIN (s):

Fru talman! Jag bestrider inte herr Hovhammars uppgift att den här branschen har speciella problem. I sitt första inlägg anförde emellertid herr Hovhammar den internationella konkurrensen, arbetskraftsintensiteten och en del andra faktorer som orsaker till branschens problem. Man löser inte dem genom att göra speciella arrangemang när det gäller energibeskattningen. Vi menar alltså att för den energikrävande produktionen får samma bestämmelser gälla som för andra, och så får branschens problem tacklas i annan ordning.

Herr HOVHAMMAR (m):

Fru talman! Det är riktigt att det inte enbart är energibeskattningen som är problemet, men den är en del av de problem som branschen har. Jag har tidigare i kammaren pläderat för en sänkning av den allmänna arbetsgivaravgiften när det gäller arbetskraftsintensiva branscher, till vilka den manuella glasindustrin hör. Det finns andra faktorer också som är betydelsefulla. Energiskatten är ett led när det gäller att sänka kostnaderna för branschen. Jag hoppas – jag upprepar det – att vi så småningom skall ta upp problemet i stort och då även ta med den fråga som vi i dag behandlar.

Överläggningen var härmed slutad.

Mom. 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av herr Magnusson i Borås och fru Troedsson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Magnusson i Borås begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 31 mom. 1 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av herr Magnusson i Borås och fru Troedsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Magnusson i Borås begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	–	240
Nej	–	48
Avstår	–	1

Mom. 2

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 3

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av herr Magnusson i Borås och fru Troedsson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Magnusson i Borås begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 31 mom. 3 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av herr Magnusson i Borås och fru Trocdsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Magnusson i Borås begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	–	243
Nej	–	44
Avstår	–	1

Mom. 4

Utskottets hemställan bifölls.

§ 3 Existensminimum, m. m.

Föredrogs skatteutskottets betänkande 1975/76:32 med anledning av propositionen 1975/76:91 om ändrade regler för beräkning av existensminimum jämte motioner.

I propositionen 1975/76:91 hade regeringen (finansdepartementet) föreslagit att riksdagen skulle anta vid propositionen fogade förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
2. lag om ändring i uppbördslagen (1953:272),
3. lag om ändring i införsellagen (1968:621),
4. lag om ändring i utsökningslagen (1877:31 s. 1),
5. lag om ändring i lagen (1970:215) om arbetsgivares kvittningsrätt,
6. lag om ändring i taxeringslagen (1956:623).

Beträffande propositionens huvudsakliga innehåll anfördes bl. a. följande:

”I propositionen föreslås gynnsammare och mera samordnade regler för beräkning av existensminimum vid beskattning och indrivning. Förslagen innebär att den enhetlighet som redan finns på beskattningsområdet genom att skattemyndigheterna tillämpar fastställda normalbelopp för existensminimum utsträcks till att omfatta även indrivningsområdet, främst då införsel. Förslagen innebär även ett större hänsynstagande till sociala synpunkter genom att normalbeloppen närmare anpassas till socialhjälpnormerna. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 april 1976.”

I detta sammanhang hade behandlats motionerna
1975/76:170 av herrar Andersson i Örebro (fp) och Petersson i Röstånga

Torsdagen den
11 mars 1976

*Existensminimum,
m. m.*

(fp), vari hemställts att riksdagen beslutade om sådan ändring i skattelagarna, att matkostnaden för synskadades ledarhund blev avdragsgill vid taxeringen såsom omkostnad för inkomstens förvärvande.

1975/76:295 av herr Molin (fp) och Bengtsson i Göteborg (c), vari hemställts att riksdagen hos regeringen begärde förslag till sådan ändring av 33 § kommunalskattelagen (1928:370) att taxeringsnämnderna fick rätt att bevilja avdrag för sådana kostnader för intäkternas förvärvande, som hade samband med kronisk sjukdom eller handikapp hos arbetstagaren, i enlighet med vad som anförts i motionen.

1975/76:346 av fru Troedsson m. fl. (m), vari hemställts att riksdagen beslutade att vid beräkning av extra avdrag för pensionärer vardera maken skulle antas inneha hälften av den gemensamma förmögenheten.

1975/76:396 av herr Nilsson i Trobro m. fl. (m), vari hemställts att riksdagen skulle anta av motionärerna framlagt förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370), innebärande att avdrag för nedsatt skatteförmåga skulle kunna medges även om skatteförmågan inte var väsentligen nedsatt.

1975/76:458 av herr Ringaby m. fl. (m), vari hemställts att riksdagen hos regeringen begärde skyndsamt förslag syftande till möjligheter till särskilda skattelättnader för föräldrar som uppbar vårdbidrag för vård av handikappade barn i hemmet i enlighet med vad i motionen anförts.

1975/76:535 av fru Troedsson m. fl. (m), vari hemställts att riksdagen beslutade om införande av skattefri folkpension, dvs. att grundavdraget för ålders- och förtidspensionärer fr. o. m. nästkommande år skulle ökas till 95 % av basbeloppet för ensam pensionär och för var och en av pensionerade makar till 77,5 % av basbeloppet i enlighet med vad i motionen anförts.

1975/76:704 av herr Magnusson i Borås m. fl. (m), vari hemställts att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om utredning och förslag, syftande till skattelättnader genom rätt till avdrag m. m. för vård och tillsyn av sjuk eller åldrig nära anhörig i enlighet med de i motionen angivna riktlinjerna.

1975/76:959 av herr Börjesson i Falköping m. fl. (c), vari hemställts att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om en översyn av anvisningarna beträffande extra avdrag för nedsatt skatteförmåga för diabetiker i avsikt att successivt anpassa avdragsbeloppen till diabetikernas verkliga merkostnader och att utsträcka avdragsrätten till att omfatta alla vanliga inkomstlagen.

1975/76:989 av herrar Jonsson i Mora (fp) och Eriksson i Arvika (fp) samt

1975/76:1036 av fru Troedsson m. fl. (m), vari hemställts att riksdagen hos regeringen begärde att 1972 års skatteutredning fick tilläggsdirektiv att lägga fram förslag till skattesystem som tog hänsyn till barnfamiljernas lägre skatteförmåga utan att de i motionen påvisade mycket breda inkomstintervallerna med i praktiken hundraprocentiga marginalskatter uppkom.

Utskottet hemställde

1. beträffande existensminimum m. m.

att riksdagen skulle

a. anta vid propositionen 1975/76:91 fogade förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),

2. lag om ändring i uppbördslagen (1953:272),

3. lag om ändring i införsellagen (1968:621),

4. lag om ändring i utsökningslagen (1877:31 s. 1),

5. lag om ändring i lagen (1970:215) om arbetsgivares kvittningsrätt,

6. lag om ändring i taxeringslagen (1956:623),

b. avslå motionen 1975/76:1036,

2. beträffande nedsatt skatteförmåga

att riksdagen skulle avslå

a. motionen 1975/76:170,

b. motionen 1975/76:295,

c. motionen 1975/76:396,

d. motionen 1975/76:458,

e. motionen 1975/76:704,

f. motionen 1975/76:959,

i den mån de inte kunde anses besvarade genom vad utskottet anført.

3. beträffande folkpensionärernas skatteförhållanden

att riksdagen skulle avslå

a. motionen 1975/76:346,

b. motionen 1975/76:535,

c. motionen 1975/76:989.

Reservationer hade avgivits

1. av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under 1 a 1 och 2 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975/76:396 och med anledning av motionerna 1975/76:170, 295, 458, 704 och 959 skulle anta vid propositionen fogat förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) med den ändringen att 50 § 2 mom. skulle erhålla av reservanterna föreslagen lydelse,

2. av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under 1 b bort hemställa

att riksdagen begärde att regeringen överlämnade motionen 1975/76:1036 till 1972 års skattutredning (Fi 1972:02) för snabba åtgärder.

3. av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under 3 a bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionen 1975/76:346 hos regeringen skulle anhålla om förslag till innevarande riksmöte om sådan förmögenhetsprövning av pensionerade makars extra avdrag som förordats i motionen,

Nr 81

Torsdagen den
11 mars 1976

*Existensminimum,
m. m.*

Torsdagen den
11 mars 1976

*Existensminimum,
m. m.*

4. av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under 3 b bort hemställa

att riksdagen på det sätt skulle bifalla motionen 1975/76:535 att riksdagen i skrivelse till regeringen uttalade att ett belopp motsvarande folkpension borde vara skattefritt för ålders- och förtidspensionärer.

Till betänkandet hade fogats särskilda yttranden

1. av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m),
2. av herrar Andersson i Knäred (c), Josefson (c), Mundebo (fp), Sundkvist (c) och Olsson i Järvsö (c).

Fru TROEDSSON (m):

Fru talman! För nästan precis ett år sedan diskuterade vi här i kammaren bestämmelserna i kommunalskattelagen om avdrag för väsentligen nedsatt skatteförmåga. I debatten – liksom i skatteutskottets betänkande – underströks då önskvärdheten av att riksskatteverket med nya anvisningar sökte åstadkomma en mer enhetlig praxis beträffande extra avdrag för dem som drabbats av sjukdom och handikapp av olika slag.

Riksskatteverket har nu utfärdat sådana anvisningar. I dessa utsägs att om den skattskyldige gör sannolikt att han haft betydande merkostnader på grund av kronisk sjukdom eller handikapp bör extra avdrag normalt medges vid måttliga inkomster enligt särskilda tabeller. Det utsägs klart att också utgifter för barn får beaktas och att den som uppbär vårdbidrag för handikappat barn regelmässigt kan anses ha betydande merutgifter. I de nya anvisningarna framhålls också att inkomstgränserna i tabellerna får ökas med 5 000 kr. för varje barn under 16 år, och det är också en klar förbättring som är helt i linje med de önskemål som vid upprepade tillfällen har uttalats från vårt håll.

Skatteutskottet anser i det nu aktuella betänkandet, nr 32, att riksskatteverkets anvisningar inom ramen för gällande bestämmelser så långt möjligt tillgodosett önskemålen om en mer enhetlig och generös bedömning av möjligheterna till extra avdrag på grund av sjukdom eller annat handikapp. Vi delar den inställningen. Inom ramen för gällande bestämmelser kan man knappast komma längre. Gällande bestämmelser slår nämligen fast att skatteförmågan skall vara väsentligen nedsatt för att avdrag för nedsatt skatteförmåga skall medges. Men detta innebär också att avdragsrätten med stigande inkomst successivt måste trappas ned till noll.

Denna avtrappning börjar redan vid en inkomst på 20 000 kr. för ensamstående och vid 30 000 kr. för äkta makar. Överstiger inkomsten 30 000 kr. för ensamstående och 40 000 kr. för äkta makar får de inte längre dra av de fulla merkostnaderna för handikappet. Men denna avtrappade avdragsrätt innebär att de flesta människor som har handikapp eller vårdutgifter för handikappade barn kommer att drabbas av en extra hög progressiv beskattning. Och, vad värre är, denna extra progressivitet drabbar hårdare ju högre merkostnaderna för sjukdomen eller handikappet är.

I ett exempel tar riksskatteverket fram makar som haft merutgifter för

Torsdagen den
11 mars 1976

*Existensminimum,
m. m.*

ett handikappat barn på 10 000 kr. Skulle de ha en inkomst på tillsammans 45 000 kr. och endast detta barn skall de enligt anvisningarna ha fullt avdrag för nedsatt skatteförmåga, dvs. avdrag med 10 000 kr. Men skulle inkomsten i stället uppgå till 50 000 kr. skall avdraget i princip halveras. Det betyder att behållningen för den här familjen efter skatt snarast skulle bli lägre vid 50 000 kronors inkomst än vid en inkomst på 45 000 kr. Även med vissa jämkningar innebär detta att marginalskatten i stort sett skulle uppgå till 100 %. Nu kan man naturligtvis säga att det här är ett ganska extremt exempel, men även om så är fallet kan det enligt vår mening inte vara rimligt att progressiviteten i beskattningen skall öka på grund av utgifter för en dyrare livsföring som hänger samman med sjukdom eller handikapp hos den skattskyldige eller hos barn som denne har ansvar för. Vi menar att progressiviteten i beskattningen är tillräckligt hög ändå.

Vi har därför i år, liksom tidigare år, yrkat att ordet väsentligen skall utgå ur bestämmelserna i 50 § 2 mom. andra stycket kommunalskattelagen och att det som villkor för extra avdrag skall räcka med att skatteförmågan är nedsatt. Vi kan inte acceptera att de som av olika skäl har det särskilt besvärligt också skall drabbas av de värsta marginaleffekterna.

Fru talman! Jag ber att få yrka bifall till reservationen 1.

I detta betänkande behandlas också propositionen 1975/76:91 om ändrade regler för beräkning av existensminimum. En skattskyldig kan ansöka om avdrag för nedsatt skatteförmåga om han, t. ex. på grund av stor försörjningsbörda, inte skulle få tillräckligt över för sitt och familjens uppehälle om skatt drogs enligt gällande skattetabeller. I propositionen föreslår man basbeloppsanknutna normalbelopp på vad som skall anses som nödvändiga medel för uppehälle. Till dessa normalbelopp skall läggas hyreskostnaden med avdrag för erhållna bostadstillägg. Denna proposition bygger på förslag från 1972 års skatteutredning och innebär ökad enhetlighet och även ökat hänsynstagande till framför allt flerbarnsfamiljernas problem. Det är något som vi hälsar med tillfredsställelse. Det har alltför ofta hänt att familjer med många barn, men i och för sig normal inkomst, fått behålla så litet av sin inkomst efter skatteavdrag att de för sin försörjning varit hänvisade att söka kompletterande socialbidrag.

Men samtidigt, fru talman, ställer det här förslaget bristerna i nu gällande skattesystem i obarmhärtig dager och visar dagens orimligt hårda skattetryck. Det skulle nämligen, kort sagt, knappast spela någon roll om en trebarnsfamilj hade en inkomst på 31 000 kronor, 48 000 kronor eller något där emellan, om en fyrbarnsfamilj tjänade 36 000 kronor, 60 000 kronor eller något mitt emellan eller om en fembarnsfamilj hade 40 000 kronor, 80 000 kronor eller en inkomst där emellan. Vid de lägre inkomstgränserna skulle i stort sett hela inkomsten behövas för uppehållet och den del av hyran som inte täcks av bostadstillägg. Skatt skulle då över huvud taget inte dras. Först vid de högre inkomstgränserna skulle dessa flerbarnsfamiljer få möjlighet att betala skatt i vanlig ordning och därmed också kravla sig över existensminimum. I alla de mellanliggande inkomstskikten skulle marginalskatten i stort sett vara hundra procentig. Förhållandet skulle knappast

Forsdagen den
11 mars 1976

*Existensminimum,
m. m.*

ändras om båda makarna förvärvsarbetar. Barn tillsynskostnaderna i de här stora barnfamiljerna, som mycket sällan kan utnyttja den kommunala barn-tillsynen, skulle för det mesta sluka vad som blir över av den andra inkomsten efter skatt och bortfallna bostadstillägg.

Nu framhåller utskottet att de påtalade marginalskatteeffekterna verkligen är ett allvarligt problem. Men man tillägger att lokala skattemyndigheten har rätt att förhindra att den skattskyldige tvingas avstå hela inkomstökningen till skatt genom att i det enskilda fallet föreskriva att skatteavdrag får verkställas med ett belopp motsvarande viss angiven kvotdel av inkomstökningen. Detta är ett korrekt konstaterande. Men denna rätt har de enligt anvisningarna i uppbördslagen bara "intill den gräns där skatten kan uttagas till fullo". Detta innebär att en flerbarnsfamilj med en inkomst på 40 000 kronor som på grund av existensminimum kanske helt befriats från skatt kan få behålla ytterligare 2 000 – 3 000 kronor om den skulle förbättra sin inkomst med 10 000 kronor. Men det innebär då också att de vid en inkomst på 50 000 kr. skulle få behålla kanske 2 000 à 3 000 kr. mer än en annan fembarnsfamilj som har 80 000 kr. i inkomst och som anses kunna betala skatt i vanlig ordning. Det betyder att marginalskatten däremellan skulle bli mer än hundraprocentig. Det skulle väl inte bara Astrid Lindgren utan även den mest hängivne högskatteanhängare förhoppningsvis finna ganska oacceptabelt.

Det är glädjande, fru talman, att man i olika sammanhang äntligen börjar få upp ögonen för barnfamiljernas skatteproblem. Men vi kan från vårt håll inte godta att detta skall ske till priset av i stort sett hundraprocentiga margineffekter i de vanligaste inkomstlägena. Det måste vara djupt deprimerande för en familj – som alltså lever på existensminimum – att inte ha någon egentlig möjlighet att av egen kraft förbättra sin inkomst. Vi finner det också nedslående att de här marginalproblemen över huvud taget inte berörs i skatteutredningens delbetänkande. Därför har vi från moderat håll funnit problemet så allvarligt att vi velat göra en direkt beställning till skatteutredningen om förslag till snabba åtgärder.

Jag ber därmed att få yrka bifall till reservationen 2.

I betänkandet nr 32 tas också upp frågor som har med pensionärernas beskattning att göra, detta med anledning av motioner från bl. a. moderat håll. Folkpensionärer skall ju fr. o. m. i år beskattas mer individuellt, dvs. en pensionerad make skall oberoende av den andre makens inkomst kunna få ett så stort extra avdrag att en inkomst på 3 800 kr. per år utöver folkpensionen blir skattefri. Den sambeskattning som var inbyggd i bestämmelserna om förmögenhetsprövning av det extra avdraget kvarstår emellertid oförändrad. Det betyder att det extra avdraget minskas, om värdet av makarnas sammanlagda förmögenhet överstiger 50 000 kr. Om det sammanlagda förmögenhetsvärdet överstiger 80 000 kr. skall inga som helst extra skattelättnader utgå. Precis samma förmögenhetsgränser gäller för ensamstående pensionär vid beräkning av det extra avdraget. Denna sambeskattning vid förmögenhetsprövningen betyder att båda makarnas extra avdrag trappas av mot en och samma förmögenhet. Det blir alltså en dubbel

avtrappning av de extra avdragen. Två sammanboende pensionärer som vardera har en förmögenhet på 40 000 kr. får inte någon som helst reduktion av det extra avdraget på grund av förmögenhetens storlek, om de är ogifta. Men gifter de sig läggs förmögenheterna ihop, och eftersom förmögenheten då uppgår till 80 000 kr. får ingen av makarna något som helst extra avdrag – inte ens om deras inkomster skulle vara så små att de annars helt skulle slippa skatt. De kan på så sätt gå miste om extra avdrag på mer än 12 000 kr. Vi menar att detta är orimligt, inte minst med tanke på att pensionerade makar dessutom får lägre folkpension än om de varit ensamstående.

I avvaktan på skatteutredningens förslag har vi därför anvisat en lösning som skulle vara helt oberoende av förmögenhetsöverföringar mellan makarna och som dessutom skulle innebära största möjliga rättvisa i förhållande till ensamstående pensionärer. Vi har yrkat att vardera maken vid förmögenhetsprövningen skall antas inneha hälften av den gemensamma förmögenheten.

Jag ber att få yrka bifall till reservationen 3.

Även om pensionärerna inte skulle ha några tillgångar att tala om drabbas de ofta av verkligt guldkantade marginaleffekter. Detta gäller framför allt pensionärer som befinner sig i förhållandevis blygsamma inkomstlägen. En ensamstående pensionär i t. ex. Uppsala med en beskattningsbar inkomst på 25 000 kr. har kallt att räkna med att 99 % av en extra inkomst går bort i form av skatt och avtrappade bostadstillägg. Om inkomsten är lägre försvinner i alla fall 76–85 %. En av tankarna bakom den rörliga pensionsåldern – att göra det möjligt att fortsätta att jobba så länge orken och lusten finns – saboteras effektivt av dessa våldsamma marginalavbränningar. Många pensionärer som har sparat för äldre dagar får dessutom finna sig i betydligt lägre standard än de annars skulle ha haft.

Vad beror då dessa marginaleffekter på? Som jag tidigare nämnde tilldelas en pensionär normalt ett så stort extra avdrag att folkpensionen och en sidoinkomst på högst 3 800 kr. blir skattefria. I denna sidoinkomst skall i motsats till vad som tidigare gällt också pensionstillskotten inräknas. Detta extra avdrag skall emellertid fr. o. m. i år trappas av med hela 40 % av den inkomst som överstiger det skattefria beloppet. Detta får samma effekt som en avsevärt högre marginalskatt än normalt. Dessutom försvinner bostadstillägg och eventuellt hustrutillägg med 33 % av inkomstökningen. Ett system som ger marginaleffekter på 75–100 % i de vanligaste inkomstlägena kan naturligtvis inte anses utgöra en tillfredsställande lösning på problemet med pensionärernas beskattning.

För många betyder det oerhört mycket för hälsa och välbefinnande att kunna fortsätta att arbeta efter förmåga också efter pensioneringen, men motivet för detta riskerar att komma bort om nära nog hela inkomsten försvinner i form av skatt och förlorade bostadstillägg. Det är då en klen tröst att konstatera att folkpensionärerna ändå har en något gynnsammare total skatt än andra skattebetalare. Situationen skulle förbättras om ett belopp motsvarande folkpensionen alltid hölls skattefritt för ålders- och förtidspensionärer. Det extra avdrag som därutöver skulle krävas för en skattefri si-

Torsdagen den
11 mars 1976

*Existensminimum,
m. m.*

doinkomst på 3 800 kr. skulle då kunna begränsas till detta belopp. Avtrappningen av detta extra avdrag skulle då kunna göras betydligt mindre brant och således medföra mindre förödande marginaleffekter för pensionärer i låga och vanliga inkomstlägen.

Jag ber därför, fru talman, att också få yrka bifall till reservationen 4 som innebär att riksdagen i skrivelse till regeringen uttalar att ett belopp motsvarande folkpensionen bör vara skattefritt för ålders- och förtidspensionärer.

Herr SJÖHOLM (fp):

Fru talman! Jag skall inte inveckla mig i polemik med fru Troedsson utan jag skall ta upp ett förhållande som inte berörs i utskottsutlåtandet men som är betydligt allvarligare än de som finns där. Detta förhållande gör sig påmint i början av varje kalenderår för de många människor som har fått en relativt stor kvarskatt och som har anställning hos en arbetsgivare som skall dra av denna skatt på lönen. Som vi alla vet är arbetsgivaren skyldig att göra detta avdrag på lönen ned till noll. Om kvarskatten är någorlunda stor händer detta ganska ofta. Den anställde kommer då hem med ett lönekupert som inte innehåller ett enda rött öre utan bara ett kvitto på att skatten är avdragen. Ett sådant förhållande är väldigt otillfredsställande. Jag har en gång frågat finansministern i en enkel fråga vad en sådan person skall leva av, men finansministern hade inget svar till reds. Allra olyckligast är det om denna person dessutom har ett underhållsbidrag på införsel hos utmätningsmannen. Underhållsbidraget skall nämligen dras allra först. Sedan dras preliminärskatten och därefter kvarstående skatt.

I beslutet om underhållsbidrag är ett existensminimum utsatt, innebärande att personen i fråga skall ha ett visst belopp för egen räkning, och då tror han att han ändå skall få det relativt hyggligt. Men har han, som sagt, också en kvarstående skatt, händer det att han blir utan pengar ändå, eftersom det existensminimum som utmätningsmannen har bestämt icke gäller skatt. Det är inte konstigt om människor tycker att detta är litet trassligt och besvärligt. I detta läge skall personen gå till lokala skattemyndigheten för att få ett existensminimum som gäller för skatt.

Detta har människor litet svårt att finna rimligt och ändamålsenligt, och det är det inte heller. Framför allt är det otillbörligt, som jag ser det, att man genom myndighetsbeslut kan beröva en människa varje öre av hennes inkomst. låt vara att man sedan kan ordna upp situationen så att förhållandena blir bättre. Därför borde det kunna finnas – på det sätt som jag föreslog medan jag fortfarande trodde att denna tanke skulle kunna vinna framgång – ett generellt verkande existensminimum. Det borde alltså finnas en bestämmelse som sade att man aldrig får beröva någon hela hans eller hennes inkomst. Ett visst belopp skulle alltid förbehållas inkomsttagaren. Personen måste ju ändå överleva fram till dess att vederbörande kan vända sig till den lokala skattemyndigheten. Så mycket pengar måste vederbörande ha att han inte riskerar att svälta ihjäl innan han kan få ett existensminimum efter skatt fastställt. Men egentligen är detta den nuvarande ordningens

innebörd.

Fru talman! Jag har som sagt slutat att motionera om detta, men jag tycker att man i en debatt här i kammaren som gäller existensminimum inte kan underlåta att ta upp den allvarligaste aspekten på existensminimum, och det är den som jag just nu berört.

Herr JOHANSSON i Jönköping (s):

Fru talman! Regeringens förslag beträffande existensminimum har i stort sett mottagits mycket positivt. Det framgår av utskottets betänkande liksom också av det inlägg som fru Troedsson gjorde. Men när det gäller det utskottsbetänkande som nu skall behandlas är inte enigheten fullständig. Det finns fyra reservationer, avgivna av två m-ledamöter i utskottet.

När det först gäller frågan om avdrag för nedsatt skatteförmåga har utskottet behandlat ett flertal motioner dels i år, dels förra året. Det är riktigt, som fru Troedsson framhöll, att man när utskottet förra året behandlade motioner i denna fråga gjorde ett uttalande, där man framhöll önskvärdheten av att riksskatteverket skulle försöka åstadkomma nya anvisningar och en mera enhetlig praxis. Dessa nya anvisningar kom också i januari i år.

I de bestämmelser som alltjämt gäller står det mycket riktigt att extra avdrag medges om skatteförmågan är "väsentligen" nedsatt. Det är, som fru Troedsson sade, ordet "väsentligen" som reservanterna nu vill ha bort i denna skrivning.

Utskottsmajoriteten menar att den begränsning som följer av föreskriften om "väsentligen" nedsatt skatteförmåga bör finnas kvar. Dessutom har vi också i år framhållit att man i och för sig kan hjälpa de berörda grupperna bättre genom sociala åtgärder än genom långtgående avdragssystem, som ofta är svårbedömbara och som dessutom – och det är för mig det väsentliga – ju ofta blir ganska ointressanta för personer med mycket små inkomster.

Utskottet förutsätter givetvis också i år att riksskatteverket följer de nya anvisningarna. Om det skulle visa sig att anvisningarna inte fungerar på ett tillfredsställande sätt, har riksskatteverket full frihet att aktualisera frågan på nytt och föreslå nya regler.

Det bör väl kanske också framhållas, även om det inte direkt hör till detta ärende, att exempelvis personer med handikapp utöver den aktuella möjligheten till avdrag också kan få handikappersättning, vårdbidrag osv. Det är alltså fråga om en kombination av bidrag och avdragsmöjligheter.

I reservationen 2 påvisar reservanterna att det i vissa fall kan uppstå orimliga marginaleffekter vid tillämpning av de regler som nu gäller för beräkning av existensminimum, och man föreslår, såsom nämndes av fru Troedsson, att den aktuella motionen skall överlämnas till 1972 års skat-
teutredning för beaktande.

Nu är det emellertid så att det förslag som behandlas kommer från denna utredning, varför man väl kan förutsätta att utredningen redan när frågan behandlades där var väl medveten om de effekter som reglerna kan få.

Varken utskottets majoritet eller reservanterna har kunnat presentera något förslag som är bättre än det som föreligger, och förslaget medför ju,

Torsdagen den
11 mars 1976

*Existensminimum.
m. m.*

trots – enligt fru Troedsson – alla brister dock en väsentlig förbättring för många personer. När vi dessutom vet att skatteutredningen kommer tillbaka till frågan i samband med att den skall behandla hela marginalskatteproblematiken är det svårt att förstå finessen med att nu skicka över den här motionen till den utredning som nyligen har behandlat frågan och som även skall se över den i dess helhet inom en nära framtid. Dessutom har ju ledamöterna i utredningen redan läst både motionen och reservationen och är följaktligen inte på något sätt främmande för problemen.

I reservationen 3 tas frågan om folkpensionärernas beskattning upp till behandling. Här vill reservanterna att man utan att avvakta skatteutredningens förslag skall begära ett förslag från regeringen. Det förslag som man då vill ha skulle ha den innebörden att det gynnar pensionärer med förmögenhet. Om riksdagen skulle begära ett sådant förslag från regeringen, tycker jag det skulle vara rimligt – och t. o. m. troligt – att regeringen skulle vända sig till skatteutredningen och be om ett förslag från den. Det är emellertid så att utredningen arbetar med både denna fråga och liknande, varför det förefaller mig ganska meningslöst att riksdagen nu gör en sådan framställning. Bortsett från detta kan väl en sänkning av skatten för dem som har förmögenheter knappast vara den mest brådskande och angelägna frågan.

F. ö. finns det skäl att uppmärksamma att de nya regler för beskattning av pensionärer – fru Troedsson var inne också på detta – och som gäller fr. o. m. 1977 års taxering klart visar att pensionärerna redan nu har fått en icke oväsentlig förbättring av beskattningen i jämförelse med andra inkomsttagare med motsvarande inkomster. Jag kan i det fallet hänvisa till de tabeller som finns fogade till utskottets betänkande vilka jag tycker i just den här frågan visar ganska intressanta siffror. Man kan inte, menar jag, helt bortse från en jämförelse mellan å ena sidan pensionärerna och å andra sidan andra inkomsttagare.

I reservationen 4 förordar reservanterna att riksdagen skall skriva till regeringen och begära ett skattefritt belopp motsvarande folkpensionen för ålders- och förtidspensionärer.

Ärendet har behandlats många gånger tidigare. Det är klart att ett sådant förslag kan framstå som särskilt positivt för många människor, men fråga är om det är rimligt att på detta sätt i första hand gynna pensionärer med större inkomster. Visst är det sant att genomförandet av ett sådant förslag skulle medföra en ekonomisk förbättring för många, men knappast för dem som i första hand är i behov av en skattelättnad. De nuvarande reglerna ger i praktiken skattefrihet för pensionärer med enbart folkpension och smärre sidoinkomster, och jag tycker det är den vägen man i så fall bör gå vidare på för att ytterligare förbättra situationen för folkpensionärerna – något som jag gärna vill medverka till – men då bör man också se till att i första hand ge hjälp till dem som har enbart folkpension med en viss liten sidoinkomst. Det är den sidoinkomsten som man i så fall bör höja något.

Vi lär inte nu kunna nå enighet i denna fråga genom en diskussion här

i kammaren, och vi lär inte heller kunna bli överens om nyttan av att skicka motioner och beställningar till vare sig regeringen eller utredningar, allra helst som frågorna redan är under behandling.

Med dessa ord vill jag, fru talman, yrka bifall till utskottets hemställan.

Fru TROEDSSON (m):

Fru talman! Vi är medvetna om att många handikappade kan få bidrag av olika slag. Men det är också väldigt många människor som inte får bidrag på grund av sina handikapp eller sina omsorger om vårdbehövande anhöriga, och vi menar att skatterättvisan kräver att de i stället får en skattesänkning med anledning av den nedsatta skatteförmågan. Jag tror att också herr Johansson i Jönköping, om han tänker efter, tycker att det är ganska orimligt att de som har det särskilt besvärligt, därför att de har dryga utgifter för olika handikapp, också skall drabbas av långt värre marginaleffekter än andra.

I fråga om flerbarnsfamiljernas beskattning är det ju besynnerligt att 1972 års skatteutredning över huvud taget inte omnämnde de här marginalskatteproblemen i sitt betänkande. Det tycker vi är illavarslande. Vi menar också att det är litet oroande ur den synpunkten att beskattningen bör vara likformig och rättvis att det skall krävas en aktiv insats av de flerbarnsfamiljer som har det ekonomiskt besvärligt. De måste gå till lokala skattemyndigheten eller ansöka hos taxeringsmyndigheterna för att få de extra avdragen, men erfarenheten visar att de som bäst skulle kunna behöva avdragen för existensminimum mycket sällan har haft förmåga att utnyttja dem. Det tycker vi är en sak som verkligen borde oro utskottet. I varje fall är jag tacksam om vi kan vara överens om att det är orimligt att flerbarnsfamiljer i de allra vanligaste inkomstlägena skall drabbas av i stort sett 100-procentiga marginaleffekter.

När det gäller förmögenhetsprövningen av pensionärernas extra avdrag tror jag att herr Johansson i Jönköping bevisade litet mer än han borde bevisa. De skattetabeller som är fogade till utskottets betänkande och som visar att pensionärer kan vara bättre gynnade än andra inkomsttagare i samma inkomstlägen gäller nämligen inte dem som har förmögenheter över 80 000 kr. Tvärtom har många av dessa pensionärer, som kanske har sin förmögenhet bunden på ett eller annat vis, det långt sämre ställt än de som bara har folkpension och pensionstillskott. Det är en av anledningarna till att vi har reagerat i den här frågan.

Slutligen har vi frågan om skattefri folkpension. Jag kan helt hålla med om att man normalt skall ha enahanda lösningar för alla kategorier av skattebetalare, men ibland måste man acceptera speciallösningar. Och jag menar att man måste göra det för pensionärerna, eftersom majoriteten av dem befinner sig i de låga inkomstlägena som framför allt drabbas av de orimliga marginaleffekterna.

Herr Johansson i Jönköping sade att man också ömmade för pensionärerna. Jag skulle vara väldigt tacksam, om vi som en utgångspunkt i alla fall kunde vara helt överens om att det är fullständigt orimligt att pen-

Torsdagen den
11 mars 1976

*Existensminimum,
m. m.*

sionärer i låga och vanliga inkomstlägen skall drabbas av marginaleffekter på ända upp emot 100 %.

Herr JOHANSSON i Jönköping (s):

Fru talman! Läget är ändå det att om personer har dryga utgifter exempelvis på grund av handikapp får de en handikappersättning, och det går också att få vårdbidrag. Jag vill påstå att behandlingen av de här ärendena ute i pensionsdelegationer och på andra områden, exempelvis inom lands-
tingen när det gäller vårdbidrag, också är ganska generös.

När det sedan gäller de tabeller som jag åberopade och som fru Troedsson kom tillbaka till förmodar jag att vi är överens om vad det är de visar. Fru Troedsson menade att det inte framgår av dem att pensionärer med förmögenheter skulle vara särskilt gynnade, och det är väl riktigt. Men – och jag tror att vi har varit inne på det i en tidigare debatt – det är inte pensionärer eller andra personer med förmögenheter som vi i första hand vill uppmärksamma när det gäller skattelättnader. Jag vidhåller att pensionärerna redan nu i jämförelse med andra inkomsttagare är relativt gynnade. Jag har inget emot att man ger pensionärer lättnader i beskattningen, men då får man se till att det är de pensionärer som har det sämst ställt som i första hand får dem.

Fru TROEDSSON (m):

Fru talman! Jag är helt underkunnig om möjligheterna att få handikapp-
ersättning och vårdnadsbidrag. Men vårdnadsbidraget för handikappat barn är skattepliktigt. Då är det väl ändå orimligt att en ensamförälder, som har en ganska låg inkomst och som dessutom skall skatta för den här vårdnadsersättningen, inte skall kunna dra av hela den merkostnad som barnets handikapp kräver om denna förälder ökar sin inkomst från t. ex. 35 000 kr. inkl. vårdnadsersättningen till 40 000 kr. Det är väl ändå galet att de som har de drygaste utgifterna för ett handikapp också skall drabbas av de mest orimliga marginaleffekterna.

När det gäller detta med pensionärerna och förmögenhet kan många av dem ha en förmögenhet som inte på något vis kan realiseras. Den kan vara bunden i en fordran eller i ett hemman som har varit deras sparbössa under hela deras aktiva liv. Gäller det en villa eller ett mycket litet hemman kan förmögenhetsvärdet reduceras vid skatteberäkningarna. Men om de t. ex. har en arrendeinkomst som de har satsat på i stället för ATP därför att de har velat pensionera sig på sitt lantbruk får många det, som jag sade, betydligt mycket sämre än om de över huvud taget inte hade lagt undan för äldre dagar och sparat i fastigheten.

Det är ganska orimligt att de som på papperet kan vara – låt oss direkt säga det – kapitalister, som kanske har ett förmögenhetsvärde på över 100 000 kr. i sitt hemman, ofta får så liten behållning att det skulle ha varit bättre för dem om de inte haft någonting annat än folkpension och sedvanliga pensionstillskott.

Herr JOHANSSON i Jönköping (s):

Fru talman! Jag skall inte förlänga debatten med många ord. Jag tror att oavsett hur reglerna utformas när det gäller beskattning, bidrag o. d., så kommer alltid fru Troedsson och andra att kunna visa på marginal-effekter som kan synas vara oförmånliga och kanske även orimliga. Någonstans blir det en sådan här marginaleffekt, och det tror jag inte vi kan komma ifrån. Det finns alltid tillfälle till kritik med anledning av dessa marginaler.

När nu 1972 års skatteutredning har till uppgift att göra en översyn av hela detta problem, är det då inte skäl att i varje fall vänta och se hur långt utredningen kan komma med sitt förslag och om det finns någon chans att lösa problemet på ett hyggligt sätt? Jag tror att det blir väldigt svårt att hitta en lösning, men låt oss vänta med en debatt tills förslaget har kommit.

Överläggningen var härmed slutad.

Mom. 1 a 1 och mom. 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av herr Magnusson i Borås och fru Troedsson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan fru Troedsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 32 mom. 1 a 1 och mom. 2 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av herr Magnusson i Borås och fru Troedsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Magnusson i Borås begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja	–	243
Nej	–	45
Avstår	–	1

Mom. 1 a 2 – 1 a 6

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 1 b

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av herr Magnusson i Borås och fru Troedsson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan fru Troedsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Nr 81

Torsdagen den
11 mars 1976

*Existensminimum,
m. m.*

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 32 mom. 1 b röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av herr Magnusson i Borås och fru Troedsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen.

Mom. 3 a

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 3 av herr Magnusson i Borås och fru Troedsson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan fru Troedsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 32 mom. 3 a röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 3 av herr Magnusson i Borås och fru Troedsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då fru Troedsson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 242
Nej - 43
Avstår - 4

Mom. 3 b

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 4 av herr Magnusson i Borås och fru Troedsson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan fru Troedsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 32 mom. 3 b röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 4 av herr Magnusson i Borås och fru Troedsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då fru Troedsson begärde röst-

räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 244
Nej - 45
Avstår - 1

Mom. 3 c

Utskottets hemställan bifölls.

Nr 81

Torsdagen den
11 mars 1976

*Erkännande av
Folkrepubliken
Angolas regering*

§ 4 Erkännande av Folkrepubliken Angolas regering

Föredrogs utrikesutskottets betänkande 1975/76:9 med anledning av motion om erkännande av Folkrepubliken Angolas regering.

Herr TAKMAN (vpk):

Fru talman! Sedan vänsterpartiet kommunisterna motionerade om erkännande av Folkrepubliken Angola i januari har erkännandet kommit. Vi har som bekant yrkat på ett tidigare erkännande.

Folkrepubliken Angola utropades den 11 november 1975, och de närmast följande dagarna erkändes den nya republiken av flera tiotal stater, bl. a. av alla socialistiska – med Kina och Albanien som iögonfallande undantag – och av en rad afrikanska stater.

I en interpellation den 5 november, alltså en vecka före självständighetsdagen, ställde jag bl. a. frågan om svenska regeringen var beredd att omedelbart erkänna MPLA-regeringen. Min avsikt är inte nu att utlösa en ny debatt om det svenska dröjsmålet. Erkännandet är ett faktum, och vad som är viktigt i dag är att Sverige aktivt bidrar till utvecklingen i Angola. Ett mycket positivt beslut är det som regeringen fattade den 4 mars, beslutet att ge Angola 11 milj. kr. i humanitärt bistånd. Angola har fått och får stor materiell hjälp från de socialistiska staterna, särskilt från Sovjetunionen. Men behoven är skriande. Efter nära 500 år av portugisiskt kolonialvälde fanns ingenting annat än oerhörd misär.

De två befrielsekrigen – det första som ledde till kolonialregimens kollaps den 25 april 1974, det andra befrielsekriget mot de två invasionsarméerna från Zaire och från Sydafrika som ännu inte är avslutat – har kostat oerhörda offer i människor och materiel. I bägge krigen har Angolas folk under MPLA:s ledning stått mot NATO, mot en koalition av alla imperialistiska makter, främst USA men också Frankrike, England och Västtyskland med deras afrikanska marionetter. Det är nu hög tid att landets oerhörda naturtillgångar exploateras till förmån för det egna folket.

Överallt i de befriade områdena har MPLA demonstrerat sin förmåga och vilja att bygga upp en civil administration, att utveckla ett under-

Torsdagen den
11 mars 1976

*Socialförsäkrings-
avgifter*

visningssystem och ett hälsovårdssystem och att, trots alla oerhörda svårigheter, få i gång en fungerande ekonomi. En av de svenska läkare som nyligen har arbetat i ett MPLA-område, Göran Söderberg, har i Läkartidningen nr 7 i år skildrat – med beundran – det arbete som utförts och utförs. Han visar också vilka svårigheter och behov man har. Läkartätheten var 1973 omkring en läkare per 40 000 invånare. I samband med avkoloniseringen och utflyttningen av portugiser sjönk läkarantalet 1975 till mindre än hälften.

Även övrig medicinsk personal har i betydande utsträckning lämnat landet, trots MPLA:s ständigt visade vilja att behålla den vita minoriteten och bereda den goda existens- och arbetsmöjligheter i Angola. Samma är förhållandet med det stora flertalet tekniker. Kolonialregimen skolade inte upp angolaner till ledande poster. Bortsett från ett ytterligt litet antal av afrikanskt ursprung var läkare, tekniker, lärare och administratörer vita. När nu sannolikt mer än 90 % av de vita har lämnat Angola, är bristen på utbildat folk skriande.

De allra senaste veckorna har det varit sparsamt med nyheter från krigsskådeplatsen i södra Angola. Sydafrikanska trupper är så vitt jag vet alljämt kvar på angolanskt område men kommer givetvis att drivas bort om de inte föredrar att lämna landet med livet i behåll. Sedan återstår en uppgörelse med de vita rasistregimer som håller folken i Namibia, Rhodesia och Sydafrika under brutalt förtryck. Det angolanska folkets seger har fört dessa tre folk ett mycket stort steg närmare befrielsen.

Fru talman! Jag har inte och kan inte i det aktuella sammanhanget ha något yrkande att ställa, eftersom historien själv har bifallit vår motion. Men jag vilje utnyttja detta tillfälle till att understryka betydelsen av att den angolanska republiken får allt tänkbart bistånd för att komma över de oerhörda problem som den ställs inför även sedan befrielsekampen är slutgiltigt vunnen.

Överläggningen var härmed slutad.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 5 Socialförsäkringsavgifter

Föredrogs socialförsäkringsutskottets betänkande 1975/76:22 med anledning av motioner om beräkning av socialförsäkringsavgifter i vissa fall m. m.

I detta betänkande behandlades motionerna

1975/76:554 av herr Josefson m. fl. (c), vari hemställtts att riksdagen hos regeringen begärde utredning om införande av ett avgiftsfritt belopp i botten av inkomsten vid uttagandet av egenavgifter till socialförsäkringarna från egna företagare och fria yrkesutövare,

1975/76:733 av herr Andersson i Nybro m. fl. (c), vari hemställtts att riksdagen hos regeringen begärde förslag om att ett avgiftsfritt grundbelopp för egenföretagare infördes när det gällde uttag av socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen,

1975/76:741 av herr Korpås (c) och fröken Rogestam (c),

1975/76:743 av herrar Strindberg (m) och Nordgren (m),

1975/76:1189 av herrar Johansson i Skärstad (c) och Persson i Heden (c), vari hemställtts att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om förslag till sådan ändring i lagen om allmän försäkring att särbehandlingen i fråga om uttag av socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen av pensionär som drev eget företag i form av aktiebolag undanröjdes,

1975/76:2005 av herr Bohman m. fl. (m), vari hemställtts att riksdagen beslutade att socialförsäkringsavgifterna till folkpensionering och sjukförsäkring endast skulle utgå på den del av inkomsten som understeg 7,5 gånger basbeloppet från och med 1 januari 1976 och

1975/76:2136 av herr Fälldin m. fl. (c).

Utskottet hemställde

1. beträffande avgiftsfritt bottenbelopp i vissa fall att riksdagen skulle avslå motionerna 1975/76:554 och 1975/76:733,

2. beträffande avgiftstaket att riksdagen skulle avslå motionen 2005,

3. beträffande avgiftsskyldigheten för egenföretagare som drev företag i form av aktiebolag att riksdagen skulle avslå motionen 1975/76:1189,

4. beträffande skyldigheten att erlægga socialförsäkringsavgifter på royalty i vissa fall att riksdagen skulle avslå motionen 1975/76:741,

5. beträffande ATP-avgiften för äldre arbetskraft att riksdagen skulle avslå motionen 1975/76:2136,

6. beträffande ATP-uttaget att riksdagen skulle avslå motionen 1975/76:743.

Reservationer hade avgivits

beträffande avgiftsfritt bottenbelopp i vissa fall

1. av herrar Carlsson i Vikmanshyttan och Magnusson i Nennesholm, fröken Pehrsson samt herr Andersson i Edsbro (samtliga c) vilka ansett att utskottet under 1 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975/76:554 och med anledning av motionen 1975/76:733 hos regeringen begärde utredning och förslag om ett avgiftsfritt bottenbelopp för egenföretagare och fria yrkesutövare vid beräkningen av socialförsäkringsavgifterna till folkpensioneringen och sjukförsäkringen,

beträffande avgiftstaket

2. av herrar Ringaby (m) och Fridolfsson (m) vilka ansett att utskottet under 2 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 2005 skulle anta av reservanterna

Torsdagen den
11 mars 1976

*Socialförsäkrings-
avgifter*

framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.

 beträffande avgiftsskyldigheten för egenföretagare som drev företag i form av aktiebolag

3. av herrar Carlsson i Vikmanshyttan (c), Ringaby (m), Magnusson i Nennesholm (c) och Hylltander (fp), fröken Pehrsson (c) samt herrar Fridolfsson (m) och Andersson i Edsbro (c) vilka ansett att utskottet under 3 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975/76:1189 hos regeringen begärde förslag till riksdagen om sådan ändring av lagen om allmän försäkring att reglerna i fråga om skyldighet för egenföretagare att erlägga socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen blev enhetliga.

Till betänkandet hade fogats ett särskilt yttrande beträffande ATP-uttaget av herrar Ringaby (m) och Fridolfsson (m).

Herr MAGNUSSON i Nennesholm (c):

Fru talman! Till det betänkande som vi nu behandlar har centerpartiets representanter i utskottet fogat två reservationer med anledning av motionerna 554 av herr Josefson m. fl. och 733 av herr Andersson i Nybro m. fl. Båda motionerna gäller beräkningen av socialförsäkringsavgifterna.

Bägge reservationerna är grundade på vår vilja att skapa största möjliga rättvisa vid uttag av avgifter till socialförsäkringarna. När det gäller löntagare tas avgiften ut på den utgående lönen. Men för egenföretagare utgör nettointäkten avgiftsunderlag, och i denna nettointäkt ingår ju förutom arbetsersättningen även avkastningen av i rörelsen insatt kapital. Detta innebär i sin tur att socialförsäkringsavgiften för egenföretagare kommer att tas ut också på inkomsten av kapital som vederbörande har insatt i sin rörelse. Detta är en princip som annars inte tillämpas vid uttag av socialförsäkringsavgifter. Ur rättvisesynpunkt är det därför angeläget att den del av egenföretagarens nettoinkomst som utgörs av inkomst av det i rörelsen arbetande kapitalet undantas som avgiftsunderlag. Såväl vid beräkningen av den direkta skatten som vid uttag av den allmänna arbetsgivaravgiften för egenföretagare tillämpas regler med ett avgiftsfritt grundbelopp. I det här senare fallet har alltså hänsyn tagits till den del av nettoinkomsten som härrör sig från kapitalet.

Genom omläggningen år 1973 slopades det då gällande grundbeloppet. De samlade arbetsgivaravgifterna uppgår nu för egenföretagare liksom för andra till över 30 % av inkomsten, men skillnaden är den att egenföretagaren dessutom får betala avgifter även på avkastningen av det arbetande kapitalet. Var och en torde förstå vilken belastning det nuvarande systemet innebär för såväl egenföretagarna som de fria yrkesutövarna.

Jag vill gärna tala om för kammarens ledamöter att jag har en god vän som började som egen företagare omkring den 1 april 1974 och som

för den återstående delen av det året hade en arbetsinkomst på sitt företag på ca 16 000 kr. Av den inkomsten fick han erlägga 9 000 kr. i skatter och avgifter.

I motionen 554 av herr Josefson m. fl. ges ett exempel på en egenföretagare med 30 000 kr. i inkomst, vars avgifter till försäkringarna uppgick till omkring 9 000 kr. På den inkomsten skulle han sedan i vanlig ordning betala skatter till kommun, landsting och stat. Envar kan lätt räkna ut vad vederbörande och hans familj hade att leva av sedan.

Nej, här måste något göras och det fortast möjligt för att få fram ett mera rättvist avgiftssystem för dessa grupper. I går kväll kunde vi höra hur herr Sträng i finansdebatten utlovade att finansdepartementet snabbt skulle försöka hitta en lösning på dessa problem för höginkomsttagarna. Jag vill i dag, fru talman, uttala min förhoppning att det skall gå lika lätt och lika fort att få fram förslag om en lösning även för låginkomsttagarna – och låginkomsttagare är ofta egenföretagare och fria yrkesutövare. Det är med den utgångspunkten som vi i reservationen 1 till socialförsäkringsutskottets betänkande begär ett avgiftsfritt bottenbelopp för egenföretagare och fria yrkesutövare vid beräkningen av socialförsäkringsavgifterna till folkpension och sjukförsäkring.

Jag yrkar därför, fru talman, bifall till reservationen 1.

I en motion till innevarande års riksmöte hemställer herr Johansson i Skärstad och herr Persson i Heden att en pensionär som driver rörelse i form av aktiebolag skall befrias från skyldigheten att erlägga avgift till folkpensioneringen. Redan 1974 framhöll riksdagen som sin uppfattning att den av motionärerna aktualiserade frågan borde få en skyndsam lösning. Något förslag till sådan lösning har emellertid inte förelagts riksdagen, vilket måste anses otillfredsställande. Det är därför som vi reserverar från centerpartiet, folkpartiet och moderata samlingspartiet avgivit reservationen 3 i detta betänkande, till vilken jag yrkar bifall.

Herr FRIDOLFSSON (m):

Fru talman! Jag skall mycket kortfattat kommentera socialförsäkringsutskottets betänkande nr 22, som behandlar motioner om beräkning av socialförsäkringsavgifter.

Tre reservationer har fogats till betänkandet. På reservationerna 2 och 3 finns de moderata representanterna i utskottet med, alltså herr Ringaby och jag.

Den enligt mitt förmenande viktigaste reservationen är reservationen 2. Den behandlar eller kanske rättare sagt berör det s. k. avgiftstaket. Vi moderater har varit, är och kommer att förbli motståndare till att man tagit bort taket för socialförsäkringsavgiften. Vi är det på goda grunder. Att betala avgifter på lönedelar som ligger ovanför en viss lönenivå är helt orimligt, eftersom det på den delen inte utgår några sjukförsäkringsförmåner. Man har, fru talman, slagit sönder själva socialförsäkringssystemet, och det skedde som bekant vid Haga II-uppgörelsen.

Tyvärr verkar det vara så att ingen regel är självklar nog för att inte

kunna sättas ur spel i dagens politik. T. o. m. parlamentarisk tradition ställs åt sidan. Många har skäl att rodna när man nämner Haga II. Där gjorde man, bakom ryggen på utskott och riksdag, upp om att förstöra logiken i socialförsäkringssystemet. Det var en omoralisk, farlig och olycklig konspiration, som läste riksdagens majoritet vid det i grunden felaktiga beslutet att ta bort det s. k. avgiftstaket för socialförsäkringen.

De avgifter som betalas utöver det s. k. taket leder, som jag har sagt, inte till några som helst försäkringsförmåner. I realiteten blir det alltså i stor utsträckning fråga om en ren skatt. Egentligen borde man inte låta sig luras av att det kallas socialförsäkringsavgift. Syftet med en sådan åtgärd måste vara att försöka föra allmänheten bakom ljuset. Men det försöket torde vara dömt att misslyckas. En direkt följd av de fr. o. m. i år tillämpade "gränslösa" socialförsäkringsavgifterna blir att somliga drabbas av orimliga marginalskatter. Man måste för den skull ingalunda vara speciellt penningstark. Är man egenföretagare eller har man sådan förvärvsinkomst som inte är att betrakta som anställnings- eller uppdragsinkomst drabbas man.

Vi moderater har upprepade gånger varnat för denna utveckling och påtalat att den nya ordningen, som vi aldrig kommer att acceptera, leder till marginalskatter på över 100 %. Man behöver inte vara framstående matematiker för att räkna ut den saken. Ändå har riksdagens majoritet aningslöst låtit sig förföras att fatta ett så huvudlöst beslut.

I gårdagens debatt hänvisade flera talare till Astrid Lindgrens saga Pomperipossa i Monosmanien som stod att läsa i gårdagens Expressen. Egentligen är det inte fråga om en sagoberättelse eftersom den är verklighetsförankrad. En egenföretagares marginalskatt kan uppgå till 102 % – skatt och avgifter överstiger med andra ord den totala inkomsten. En fullkomligt horribel situation. Eftersom det finns hundratusentals medborgare som har hamnat och hamnar i detta orimliga läge, måste vi politiker agera. I dag erkänner de partiledare som står bakom Haga II-uppgörelsen att mycket har gått snett. I tidningarna i dag slår Haga II-tillskyndarna fast att denna del är en enda stor miss. Men ändå tvär man sina händer och vill inte följa moderaternas yrkande och krav att avgiftstaket omedelbart skall läggas tillbaka – en åtgärd som snabbt skulle förändra mångas situation.

Jag kan inte, fru talman, begripa hur man kan undgå att stödja vårt krav. Inte är det underligt att människor runt om i vårt land som just i dessa dagar genom massmedia fått besked om dessa orimliga konsekvenser i skatte- och avgiftslagstiftningen tar sig om hakan när de ser att riksdagen inte reagerar. Riksdagen måste ta reson i denna fråga och krypa till korset. Taket för socialförsäkringsavgifterna måste återinföras. Dessutom är det ett självklart krav att avgifterna skall dras av för det inkomstår det gäller och inte året efter.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till reservationerna 2 och 3.

I detta anförande instämde herrar Nordgren, Wachtmeister i Staffanstorp och Johansson i Vrångebäck (samtliga m).

Torsdagen den
11 mars 1976

*Socialförsäkrings-
avgifter*

Herr HYL TANDER (fp):

Fru talman! Den fråga som tas upp i reservationen 3 bygger på motionen 1189 till innevarande riksmöte. Frågan gäller skyldighet för pensionärer som driver företag i form av aktiebolag att erlägga socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen för sin inkomst från företaget.

I enlighet med tidigare uttalanden av riksdagen borde denna fråga redan vara löst. Man har ansett att bestämmelsen inte är rättvis. Riksdagen skrev t. o. m. att enligt riksdagens uppfattning "borde den av motionärerna aktualiserade frågan därför ges en skyndsam lösning". Något förslag har emellertid inte kommit. Reserverna anser att detta är en så klar rättvisefråga att det inte finns anledning att acceptera en ytterligare fördröjning av frågans lösning. Därför ber jag, fru talman, att få yrka bifall till reservationen 3.

Herr KARLSSON i Ronneby (s):

Fru talman! I förevarande betänkande från socialförsäkringsutskottet behandlas motioner som alla har det gemensamt att motionärerna vill minska avgifterna till socialförsäkringssystemet och till ATP-försäkringen. I en motion krävs avgiftsfria bottenbelopp för egna företagare och fria yrkesutövare. Andra motionärer vill återinföra avgiftstaket vid 7.5 gånger basbeloppet. Det sistnämnda yrkandet finns i en moderat partimotion, som herr Fridolfsson nyss har refererat.

I en annan moderatmotion yrkas en sänkning av ATP-avgiften från 11 % till 9 % från den 1 januari 1977.

I en partimotion från centern yrkas att ATP-avgift inte skall uttagas för arbetskraft över 55 år.

Motionsförslagen medför alltså påtagliga inkomstsänkningar för både ATP-systemet och sjukförsäkringssystemet.

Jag skall kommentera de reservationer som har avgivits.

I reservationen 1, som avgivits av centerledamöterna i utskottet, yrkas bifall till motionerna 554 och 733. Jag behöver inte närmare kommentera dessa motioner – det har herr Magnusson i Nennesholm nyss gjort. Motionerna innebär emellertid att egenföretagare och fria yrkesutövare bör medges rätt till ett avgiftsfritt bottenbelopp vid beräkning av avgifter till folkpensioneringen och sjukförsäkringen. Motionärerna har utgått från samma belopp som gäller i fråga om den allmänna arbetsgivaravgiften, alltså ett bottenbelopp på ungefär 18 000 kr. En motivering för detta yrkande är att egenavgifterna för socialförsäkringen har höjts mycket kraftigt. Detta påstående är riktigt, och den ifrågavarande höjningen är ett resultat av en överenskommelse som träffats mellan socialdemokraterna, centerpartiet och folkpartiet i den s. k. Haga II-uppgörelsen. Denna uppgörelse innebar att den direkta statsskatten skulle sänkas med 4,5 miljarder. Denna skattesänkning skulle finansieras bl. a. genom en höjning av socialförsäkringsavgifterna och genom ett slopande av taket för dessa avgifter. Centern var med på denna höjning, men vill nu i stället

hä ett bottenavdrag på, som jag tidigare sade, ungefär 18 000 kr. Man vill emellertid självfallet ha kvar försäkringsskyddet för de ifrågavarande försäkringstagarna. Man vill med andra ord övervältra försäkringsavgifterna på andra försäkringstagare.

Herr Magnusson i Nennesholm refererade till att herr Sträng under finansdebatten i går konstaterade att detta slagit ut något felaktigt när det gäller högre inkomsttagare. Det har aldrig varit meningen att någon skulle komma i den situationen att skatterna och avgifterna går upp till 100 – eller som det har påståtts – 102 % av inkomsterna. Finansministern meddelade också under debatten i går att man nu inom finansdepartementet överväger hur man skall kunna rätta till detta. Detta gäller, såvitt jag kan förstå, egenföretagare och fria yrkesutövare.

Det är glädjande att varken moderaterna eller folkpartisterna har anslutit sig till denna centerreservation. Centern står alltså ensam om uppfattningen om att man bör ha ett bottenavdrag när det gäller socialförsäkringsavgifterna.

I reservationen 2 återkommer moderaterna, såsom herr Fridolfsson påpekade, med yrkandet att ett avgiftstak vid 7,5 gånger basbeloppet skall införas. Det är klart att man alltid kan argumentera för ett sådant yrkande. Vi skall emellertid komma ihåg att, som jag tidigare påpekade, slopandet av avgiftstaket ingick i Haga II-uppgörelsen. Ett återinförande av detta avgiftstak skulle innebära ett inkomstbortfall med 1,2 miljarder kronor. Moderaterna har inte något förslag om hur detta inkomstbortfall skall täckas.

Påståendet att man här betalar avgifter för belopp som man inte kommer i åtnjutande av kan i och för sig vara riktigt, men analyserar man systemet närmare så är det många som betalar avgifter som aldrig kommer i åtnjutande av förmåner och många som har förmåner som aldrig kan vara med om att betala för desamma – jag tänker då på hemmafruar med ett grundbelopp på 8 kr. per dag i sjukförsäkringssystemet och de människor som är handikappade och inte själva kan bidra till de försäkringar som de kommer i åtnjutande av.

Det går aldrig att dra några riktiga gränser här, utan det får bli fråga om en solidarisk åtgärd från alla inkomsttagares sida i förhållande till de inkomster man har.

I den tredje reservationen, som är gemensam för de borgerliga partierna, tar man upp bl. a. centerns yrkande om att avgifterna skall slopas för arbetskraft över 55 år. Man för inte in motionsyrkandet i reservationen, men man nämner motionen och talar också om att den ligger hos pensionskommittén för utredning.

Samma förhållande gäller den andra delen av reservationen om fria företagare som driver företag i form av aktiebolag och därmed får betala försäkringsavgifter även efter fyllda 65 år. Systemet är så konstruerat att företagare som inte har aktiebolag men driver företag ändå slipper ifrån den avgiften.

Dessa bägge frågor ligger också hos företagsskatteberedningen för övervägande i enlighet med, som herr Magnusson i Nennesholm sade, vad vi beslutade inom utskottet och i riksdagen redan 1974. Nu kan man säga att frågorna skall skyndas på, men jag är övertygad om att företagsskatteberedningen har minst lika viktiga frågor att ta hänsyn till och att det är skäl att vänta tills utredningarna kommer på riksdagens bord.

Detsamma gäller de övriga frågor som jag nämnde i samband med den första reservationen. De ligger också hos pensionskommittén för utredning, och vi väntar på förslag om vad som kan göras i de frågorna.

Med detta, fru talman, ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan i alla delar.

Herr MAGNUSSON i Nennesholm (c) kort genmäle:

Fru talman! Jag skall bara kort be att få säga till herr Karlsson i Ronneby att centern med sin närkontakt med de många egenföretagarna är väl medveten om de svårigheter dessa har att med sina låga inkomster klara dessa stora avgifter.

Eftersom riksdagen har kunnat gå med på avgiftsfria bottenbelopp vid beräkning inte bara av den vanliga skatten utan också av andra avgifter borde det inte vara omöjligt, menar vi, att göra på samma sätt för socialförsäkringsavgifterna. Det är bara det som har gjort att vi har funnit det nödvändigt att framställa ett sådant yrkande.

När det gäller reservationen 3 är det så att vi nu har väntat i två år på ett förslag som riksdagen har beställt. Och när vi inte har fått detta menar vi att man skall skynda på förslagens framläggande, och det är därför vi också ställer oss bakom den reservationen.

Jag är något förvånad över att vi inte har sällskap med folkpartiet och moderaterna i reservationen 1, men det är ju deras sak.

Herr HYL TANDER (fp) kort genmäle:

Fru talman! Herr Karlsson i Ronneby säger att företagsskatteberedningen har minst lika viktiga saker att syssla med som den till synes lilla frågan om socialförsäkringsavgifter till folkpensioneringen för folkpensionärer som driver företag i en eller annan form. Det kan man tycka. Det är säkert större frågor som de har att syssla med. Då kan det ju vara bra att de slipper syssla med detta problem. Om vi bifaller motionen i dag kommer förslaget fram deras sysslande förutan, och då underlättar vi deras arbete för övrigt. Det är helt orimligt att företagsformen skall vara den skiljelinje som avgör om avgifter skall utgå eller inte.

Några ord beträffande taket som berörs i reservationen 2. Skillnaden mellan det tillstånd som rådde innan taket togs bort och det som råder nu kan inte räknas in i de sociala avgifterna. Det är ju ett direkt skatteuttag, som används för att fylla ut budgeten i andra avseenden. Den frågan finns det anledning att återkomma till så småningom.

Torsdagen den
11 mars 1976

*Socialförsäkrings-
avgifter*

Herr FRIDOLFSSON (m) kort genmäle:

Fru talman! Vår principiella uppfattning är att socialförsäkringsavgiften skall vara kopplad till förmånerna.

Får jag fråga herr Karlsson i Ronneby och gärna någon av centerpartiets och folkpartiets representanter om man anser det korrekt och politiskt försvarbart att göra en skatteomläggning som resulterar i att hundratusentals människor i ett visst läge drabbas av 102 % skatt. Jag skulle också vilja läsa upp ett stycke för herr Helge Karlsson, som tydligen har en vän inom partiet med samma namn. Denne har i dag skrivit en lång insändare i Aftonbladet. Han är småföretagare och påstår att han malts sönder under skatter, avgifter och pålagor. Helge – inte en bror till herr Karlsson i Ronneby – är själv socialdemokrat sedan ungdomen och har en egen fönsterputsarfirma. Han börjar skriva så här:

”Tänk er en inkomst på ca 70 000 kr. per år. Låter det inte som ekonomisk trygghet i högsta grad?

Fråga mig! Den inkomsten uppnådde jag ett par år. Jag var t. o. m. uppe i över 80 000 ett år.

Mitt svar är detta: När du betalt skatter i all oändlighet, företagaravgift, ATP, sjukförsäkring, folkpension, lönegaranti, arbetslöshetsförsäkring, yrkesskadeförsäkring, arbetarskydd och allmän arbetsgivaravgift – då har din firma gjort sin plikt.

Då återstår du själv. Du får betala skatt som blir nästan samma summa. Vad tror ni, mina kära kamrater och socialdemokrater, att det blir över att leva på?” Sedan slår han fast:

”Vi småföretagare ska bort.”

Det är dessa människor – Helge Karlsson, med fönsterputsarfirma – vi försöker slå vakt om. Detta är ingen storfinspamp utan en vanlig enkel småföretagare. Det visar hur orimligt och hårt de avgifter som tas ut drabbar den enskilde.

Herr KARLSSON i Ronneby (s) kort genmäle:

Fru talman! Till herr Magnusson i Nennesholm och herr Fridolfsson vill jag säga att vi är medvetna om att många småföretagare kan ha det besvärligt i den här situationen. Men det är inte bara småföretagarna vi talar om utan också de fria yrkesutövarna och de egna företagarna. Här finns en koppling mellan småföretagare, fria yrkesutövare och egna företagare. Det kan vara besvärligt i vissa situationer, och det är därför som denna fråga nu ligger hos bl. a. företagsskatteberedningen. Där skall man försöka klara dessa problem, som onekligen är besvärliga i många fall, det kan vi villigt erkänna, när det gäller skatter och avgifter.

Herr Magnusson säger att den utredningen hållit på i två år. Det är riktigt, det har den gjort. Men som vi talat om tidigare i dag och flera gånger vid andra tillfällen är vi på det klara med att det görs ordentliga utredningar för att få fram ett riktigt underlag för ställningstaganden. Nu är det så att våra borgerliga vänner vid flera tillfällen motionerat om att man bör göra en samlad översyn av olika socialbidrag som utgår

och av andra åtgärder som vidtagits från samhällets sida för att få en samlad syn på detta. När vi då tillsatte en sådan utredning motionerade de borgerliga åter igen och sade att vi skall bryta ut vissa stycken för att behandla dem snabbare och åter skapa ett lapptäcke.

Det kan inte vara riktigt, mina herrar. Låt oss lugna oss litet och se vad man kommer fram till i företagsskatteberedningens utredningar när det gäller dessa frågor.

Herr FRIDOLFFSSON (m) kort genmäle:

Fru talman! Herr Karlsson i Ronneby erkänner att det kan vara besvärligt för egenföretagare som måste betala 102 % i skatt, och så säger han att det där skall vi nog utreda.

Behöver vi utreda en sak som är självklar? Behöver vi utreda en skatte- och avgiftslagstiftning som får sådana konsekvenser att man betalar mer än man får in? Det finns ingen löntagare i det här landet som en sekund skulle acceptera ett sådant förhållande, men hundratusentals egenföretagare försöker man lugna med att säga att det är besvärligt, vi får skyffla in det här i en utredning och i sinom tid försöka ordna det, i stället för att omedelbart se till att här i dag lägga på taket så att det blir någon ordning. Gör vi det så har vi löst en hel del av problemen. Det finns också andra förslag från moderat håll, men i dag diskuterar vi taket.

Herr KARLSSON i Ronneby (s) kort genmäle:

Fru talman! Jag vill bara svara herr Fridolfsson att när det gäller de margineffekter på 100–102 % som nämndes i går i finansdebatten så rör det sig säkerligen inte om hundratusentals egenföretagare, som herr Fridolfsson sade. Siffran är säkerligen betydligt lägre. Men den delen skall inte utredas. Den delen tittar man ju på i finansdepartementet, och det kommer förslag enligt finansministern. Det är alltså en sak för sig. Den andra delen ligger hos företagsskatteberedningen.

Fru TROEDSSON (m):

Fru talman! Jag vill börja med att instämma i vad herr Fridolfsson tidigare sagt.

När vi under finansdebatten i går kom in på Astrid Lindgren och hennes skatte- och avgiftsbekymmer så talade herr Sträng om "djup osakkunskap i skattepolitikens irrgångar" och han tillade "men skattepolitiken begär vi ju inte att Astrid Lindgren skall klara". Det är ett uttalande som verkligen slår tillbaka som en bumerang på herr Sträng själv. För skattepolitiken begär vi verkligen att herr Sträng skall klara. Vi borde också kunna begära att regeringen skall ha en överblick över de totala konsekvenserna av de förändringar i skatte- och avgiftssammanhang som den förelägger riksdagen. Att det var fler partier bakom Haga II-uppgörelsen förändrar ingenting i sak. Och det är ovedersägligt, vad herr Sträng än må säga, att många egenföretagare redan i inkomstlagen som ger dem mindre behållning än vad enbart våra riksdagsarvodet ger i år kommer att drabbas av marginalskatter

Torsdagen den
11 mars 1976

*Socialförsäkrings-
avgifter*

på över 100 %.

Naturligtvis kan alla göra felbedömningar, och risken för sådana är naturligtvis särskilt stora vid hastigt tillkomna beslut. Men nog borde det vid det här laget stå klart att beslutet att ta bort taket för socialförsäkringsavgifterna var en sådan felbedömning. Men då har vi också att försöka vidta alla erforderliga åtgärder för att rätta till det hela och göra det så snabbt som möjligt. Det föreligger, som tidigare har sagts, en rad motioner om att också egenföretagare skall få dra av sina egenavgifter i rörelsebilagan och inte under allmänna avdrag och att de avgifterna redan i år skall få dras av för samma år som de erlagts. Sträng erkänande också i går att man satt och grunnade på något, förmodligen någonting i den stilen, i departementet. Och det är bra, mycket bra.

Men jag vill stryka under att det inte räcker med att tro att allt skall ordna upp sig till allas belåtenhet om bara egenföretagarnas avgifter blir direkt avdragsgilla i rörelsen. Marginaleffekterna för småföretagarna skulle ändå bli alldeles orimligt för höga för att dessa företagare skall finna det mödan värt att göra extra arbetsinsatser eller för att de över huvud taget skall våga satsa på de investeringar och utvidgningar vilkas nödvändighet alla här i kammaren åtminstone i går tycktes vara rörande överens om. En egenföretagare med en nettointkomst på ungefär 80 000 kr. skulle även med en direkt rätt till avdrag för egenavgifter få en marginalsatt på mer än 80 %, – alltså avsevärt högre än en löntagare i samma inkomstläge – utan att detta för hans vidkommande skulle motsvaras av några som helst ytterligare förmåner.

Nog måste man väl ändå, herr Karlsson i Ronneby, ha en medveten strävan att uppnå ett samband mellan avgifter och förmåner? Man kanske inte alltid lyckas uppnå detta samband, men en strävan att göra det bör väl ändå finnas.

Borttagandet av taket för socialförsäkringsavgifterna får naturligtvis konsekvenser inte bara för egenföretagarna. Det bidrar också till att ytterligare försämra våra utlandskonkurrerande företags konkurrenskraft. Det är väl känt att många av våra företag – små som stora – har all möda i världen att behålla och dra till sig de toppkrafter som är en förutsättning för att de skall hänga med i den internationella konkurrensen. Redan våra vanliga marginalsatters höjd gör ju att vi måste konkurrera med löner som kanske måste vara dubbelt så höga som i andra länder för att efter skatt ge samma standard. Borttagandet av socialförsäkringstaket också för de anställda kommer naturligtvis därför att ytterligare försämra våra företags möjligheter att konkurrera och följa med i den internationella utvecklingen.

Socialförsäkringsutskottet säger att ett återinförande av avgiftstaket beräknas medföra en minskning av förväntade intäkter för statsverket om ca 1 miljard kronor. Med ett mycket statiskt betraktelsesätt är detta kanske riktigt, men utskottet glömmer att tala om att kanske bortåt en tredjedel av detta inkomstbortfall skulle motsvaras av en lika stor besparing hos stat och kommuner för deras anställda. Utskottet nämner inte heller att ungefär hälften av återstående bortfall av socialförsäkringsinkomster ändå skulle rin-

na in till det allmänna i form av ökade skatteintäkter från företagen, och man räknar över huvud taget inte med de destruktiva effekter i form av minskad konkurrensförmåga och minskad stimulans som ett borttaget avgiftstak skulle innebära.

Allt detta gör att jag dristar mig att vädja till kammaren – och då inte minst till mittenpartiernas representanter – att än en gång överväga angelägenheten av ett återinförande av avgiftstaket för socialförsäkringsavgifterna. Det är inte ekonomiskt lättsinnigt att kräva detta, motsatsen skulle snarare vara fallet.

Fru talman! Med detta ber också jag att få yrka bifall till reservationen 2.

Herr MAGNUSSON i Nennesholm (c):

Fru talman! Jag skulle vilja att kammarens ledamöter lade märke till vad herr Karlsson i Ronneby sade här för några minuter sedan. Medan herr Sträng i går nästan omedelbart sade att han är beredd att försöka lösa dessa problem inom ett år för höginkomsttagarna menade herr Karlsson i Ronneby att låginkomsttagarna får ge sig till tåls, även om det dröjer två år innan deras problem blir lösta. Det är rätt cyniskt att betrakta låginkomsttagarens problem som mindre angelägna att lösa än höginkomsttagarens.

Sedan kan jag säga till herr Fridolfsson att om personen i den insändare han läste upp verkligen skulle ha blivit hjälpt måste det gälla reservationen 1. Det är däremot inte till mycket stöd för herr Fridolfsson om det gäller att tala för reservationen 2.

Herr KARLSSON i Ronneby (s):

Fru talman! Får jag bara säga till herr Magnusson i Nennesholm ytterligare en gång, att vad finansministern i går framhöll var att han grundade på möjligheterna att rätta till icke önskvärda effekter som kanske blivit följden vid sloandet av taket för socialförsäkringsavgiften och som kan drabba vissa fria yrkesutövare med skatt och avgifter på tillsammans 100–102 % av inkomsten. Det är inte rimligt, herr Magnusson. Att sedan övriga försäkringstagare skall vara med och betala efter den ekonomiska förmåga de har är väl fullständigt riktigt. Men jag vill ytterligare betona, herr Magnusson, att den frågan ligger hos företagsskatteberedningen i vad gäller egenföretagarna och de fria yrkesutövarna.

Herr WÄRNBERG (s):

Fru talman! Jag tycker att det börjar vara tid att rätta till alla de missförstånd som förekommit när det gäller frågan om de 102 %. Det kan inträffa att man genom sloandet av taket på socialförsäkringsavgifterna kommer upp till 102 % i initialskedet av ett företags verksamhet men icke sedan företaget kommit över detta stadium. Alla de avgifter det gäller är som alla andra i vad avser ett företag en produktionsfaktorsskatt och är således avdragsgilla. Nästa år detta inträffar kommer man alltså icke att få några

marginaleffekter av denna typ utan kommer ned på den normala nivån. Det gäller alltså en övergående historia, även om den kan vara nog så allvarlig. Den kan rättas till, och jag garanterar att så kommer att ske.

Men vi skall ha klart för oss att det i dag förekommer en våldsamt överdrift i denna fråga. Vid en jämn inkomstutveckling förekommer icke dessa effekter. Den som startar ett företag och i initialskedet drabbas på detta sätt får igen summan i dess helhet det sista året som han är företagare. Det är således inte rätt att inbilla svenska folket att det i dag utgår en marginalskatt på 102 %. Det gör det inte. Det kan genom att avgiften erläggs på detta sätt och genom att det är ett allmänt avdrag synas vara så, men effekten blir en annan.

När man i dag talar om marginalskatt på 102 % för en rörelseidkare måste man ha klart för sig att procentberäkningen utgår från den beskattningsbara taxerade inkomsten. Men innan man kommer ned till den nivån har företagaren dragit av de tidigare årens erlagda avgifter som allmänt avdrag. Man får inte, som skett i TV-kommentarer de senaste dagarna, dubbelberäkna den effekten. Man får en sådan effekt en gång, och sedan har man att göra ett avdrag. Det avdrag som man i det aktuella fallet har talat om rör sig om kanske 200 000 kr., och detta belopp låg över inkomstsumman 2 milj. kr. Sedan har man kommit ned till de 2 miljonerna genom ett allmänt avdrag på denna summa.

Det är hög tid att klargöra att talet om 102 % i marginalskatt är våldsamt överdrivet. Det är en effekt som kan uppkomma en enda gång och som inte inträffar när inkomstökningen har en jämn tendens. Effekten uppstår vid den första taxeringen, och vid nästa tillfälle får man dra av hela beloppet. Det jämnar alltså ut sig.

Men när det gäller denna stackars företagare som har det så, skall man också ha klart för sig att de allra flesta företagare i dag har en möjlighet att uppskjuta en beskattning till den dag då de slutar upp med att vara företagare. Genom hyggliga nedskrivningar på lager och inventarier har en företagare alltså möjlighet att skjuta upp betalningen av skatt på sin inkomst tills han avvecklar rörelsen. Om han då samtidigt får den effekt som jag har talat om, dvs. får avdrag för tidigare avgifter jämnar ju saker och ting ut varandra.

Däremot kan jag medge att det finns en del företagare som inte har någon möjlighet att göra sådana ned- och avskrivningar, men de är bara ett fåtal. Den skatteskuld som i dag åvilar svenska företagare vågar jag påstå ligger i storleksordningen 15–20 miljarder kronor.

Herr FRIDOLFSSON (m) kort genmäle:

Fru talman! Det är förståeligt att regeringen och dess representanter i riksdagen har företagarfrossa i de här dagarna! När det har tagits fram sådana exempel här som att man kan få betala 102 % i skatt är ju det klara besked om att något är helt fel – då har det gått snett ordentligt.

Då säger herr Wärnberg: Om de bara lugnar sig ett år, får de tillbaka det där genom att de får göra avdrag på beloppet. Men vad skall de leva

av under det år då de måste betala 102 % i skatt på inkomsten? Hela inkomsten ryker i skatt och avgifter plus tusentals kronor ovanpå det. Vad skall de då leva på och betala hyra för samt mat och kläder? Det behöver ju även en liten egenföretagare göra.

Sedan finns det också en annan komplikation: Om inte företaget går ihop det år då avdraget skall göras – och det är många företagare som har bekymmer för att få debet och kredit att gå ihop – vad skall man då göra avdrag på?

Det där resonemanget håller inte. Det är helt orimligt att behöva betala 102 % i skatt, och det är orimligt att en egenföretagare skall behöva låna pengar för att kunna klara livhanken, kanske för att sedan finna att företaget inte gått ihop så att han har möjlighet att göra avdrag. Sådant går inte hem bland egenföretagarna i det här landet, i varje fall inte i den konjunktur vi har nu.

Herr WÄRNBERG (s) kort genmäle:

Fru talman! Herr Fridolfsson har tydligen inte upptäckt att vi har en mycket stor möjlighet att i dag göra resultatutjämnningar i svenska företag. Det finns mycket stora möjligheter till detta, och de få företagare som i år har jättelika inkomster, så jättelika att de drabbas av tvånget att betala dessa 102 %, och nästa år inte får någon inkomst alls, och som inte heller tidigare har haft några stora inkomster – i så fall skulle de inte ha drabbats på det sättet, eftersom de då skulle ha fått göra avdrag – måste vara så ytterligt få att de inte kan vara representativa för det resonemang som förs här i dag, herr Fridolfsson.

Herr FRIDOLFFSSON (m) kort genmäle:

Fru talman! Får jag bara fråga herr Wärnberg, som är känd för att vara en klok och förnuftig karl: Är det försvarbart att folk skall betala 102 % i skatt? Sedan säger herr Wärnberg att de har möjlighet till resultatutjämnning, men vilken människa är nöjd med ett sådant besked? Hela resonemanget om att när jag har betalat 102 % i skatt har jag möjlighet att i en framtid balansera dessa avgifter genom någon resultatutjämnning går inte ihop. Jag tycker att herr Wärnberg och alla socialdemokrater – och f. ö. alla som var med om att ta bort avgiftstaket – borde ansluta sig till moderaternas linje och i kväll fort lägga på det taket igen så att det blir någon ordning.

Herr WÄRNBERG (s) kort genmäle:

Fru talman! Det är ingen företagare som betalar 102 % i skatter, herr Fridolfsson! Det blir 102 % om man lägger till produktionsfaktorsskatterna, men de är ju avdragsgilla, vilket däremot inte den vanliga inkomsten är; det är det som är skillnaden.

Här är det alltså fråga om en produktionsfaktorsavgift, som utgår precis som alla möjliga andra avgifter.

Herr RINGABY (m):

Fru talman! Jag hade inte tänkt lägga mig i den här debatten, för herr Fridolfsson har på ett alldeles utomordentligt sätt klargjort problemen och fru Troedsson har också visat vilka orimligheter som föreligger. Ändå krävs det kanske ett ord till.

Först en röstförklaring: Vi kommer att avstå från att rösta i voteringen om reservationen 1.

Herr Magnusson i Nennesholm var litet förvånad över att moderaterna inte stod bakom reservationen 1. Jag är verkligen förvånad över att herr Magnusson är förvånad. Vi har nämligen långt tidigare än både centerpartiet och folkpartiet klarat av den frågan, för vi var från början emot att man skulle höja avgifterna för egenföretagarna på det här sättet, utöver vad som är motiverat av sociala förmåner. Haga II innebar ju att man använde socialavgifter till att sänka statsskatten. Det betyder, herr Magnusson i Nennesholm, att en jordbrukare med 30 000 kr. i inkomst får vara med och finansiera en skattesänkning på statssidan, vilket en löntagare med 30 000 kr. icke behöver göra. Detta är det orimliga, och det är det som vi moderater från början gick emot. Vi har alltså redan klarat av problemen för de små företagare som ligger under taket, eftersom de skulle ha fått lägre avgifter med vår politik.

Sedan till herr Wörnberg! Det är alldeles rätt att ett skatteuttag på 102 % är ett övergångsproblem därför att man inte kan göra avdrag för avgifterna för det här året. Men, säger herr Wörnberg, nästa år är man tillbaka i normala gängor igen. Vad är normala gängor? Även om vi får dra av de här avgifterna, kommer det att röra sig om 80–90 % marginaleffekter för företagarna, och jag betraktar inte det som någon normal beskattning.

Herr MAGNUSSON i Nennesholm (c) kort genmäle:

Fru talman! Skall vi uttala olika grader av förvåning, så vill jag gärna säga att jag är väldigt förvånad över hur inkonsekvent herr Ringaby kan vara i ett enda litet kort anförande.

Först säger herr Ringaby: Vi moderater har klarat av det här för vår del, för vi har inte velat vara med om att höja avgifterna. För den skull vill han sedan inte vara med om att hjälpa den där 30 000-kronorsbonden som han talade om genom att lägga ett avgiftsfritt belopp i botten när bonden i fråga skall betala den av herr Ringaby beklagade höjda avgiften. Vore man konsekvent, skulle man väl försöka hjälpa honom med detta avgiftsfria belopp.

Herr RINGABY (m) kort genmäle:

Fru talman! Nej, herr Magnusson i Nennesholm, problemet löser man inte genom att införa ett avgiftsfritt belopp. Problemet är att avgifterna är för höga.

Jag har, fru talman, talat med en företagare om det här. Han sade omedelbart att om man inför ett avgiftsfritt belopp i botten är det som upplagt för större företag att dela upp sig på flera små enheter och utnyttja det

fria beloppet i botten för dem. Det är som gjort för mygel att gå den här vägen.

Vi skall lösa problemet som det är genom att sänka avgifterna och genom att lägga på tåket. Man skall inte skapa ett system som tvingar människor att nyttja speciella utvägar, men det gör man om man lägger ett avgiftsfritt belopp i botten.

Herr MAGNUSSON i Nennesholm (c) kort genmäle:

Fru talman! Jag vill bara fråga herr Ringaby hur han skall bära sig åt för att dela upp den där 30 000-kronorsbonden i flera delar.

Herr RINGABY (m) kort genmäle:

Fru talman! Det är inte fråga om någon bonde som har 30 000 kr. i inkomst, utan det gäller större företag. Bondens problem skall lösas genom att avgifterna sänks så att de motsvarar de sociala förmåner han har.

Fru tredje vice talmannen anmälde att herr Magnusson i Nennesholm anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

Herr CARLSSON i Vikmanshyttan (c):

Fru talman! Jag begärde ordet för att svara på den fråga som ställdes till någon av centerns representanter. Herr Magnusson i Nennesholm har skött debatten alldeles utomordentligt för oss. Det har emellertid blivit en större debatt där en rad debattörer har kommit med.

Det var herr Fridolfsson som frågade, om vi från centern inte tyckte att 102 % skatteuttag, om det inträffar och när det inträffar, är orimligt. Ja, det är det självfallet. Ingen kan väl förneka det, och det har väl ingen i den här kammaren gjort efter vad jag förstår. Detta skall man rätta till. Men får jag också ge ett råd till skatteutredningarna när det gäller problemet med brist på rörelsekapital som kan inträffa när man får sådana här marginaleffekter. Sociala avgifter, arbetsgivaravgifter osv. bör få räknas som en omkostnad och dras av samma år som dessa avgifter skall erläggas. Därmed skulle man lösa detta problem och inte få den eftersläpning som uppstår f. n. Jag hoppas att företagsskatteberedningen och de övriga utredningar som sysslar med detta skall fundera igenom den problematiken.

Fru Troedsson vädjade till mittenpartierna att vi inte skulle acceptera ett uttag som låg högre än 7,5 gånger basbeloppet. Det där kan man säga, och jag skall inte diskutera det. Men jag skulle vilja erinra moderaternas representanter här om att det finns ett samband mellan inkomster och utgifter. Det går inte att komma fram genom att man ständigt begär ökade utgifter, om man inte skaffar motsvarande inkomster. Jag har suttit i socialförsäkringsutskottet och lyssnat och har blivit förvånad över hur moderaterna generöst på punkt efter punkt är beredda till ökade utgifter – det gäller studiebidrag, pensionsfrågor osv. – utan att man redovisar var man vill ta inkomsterna för att täcka dessa utgifter. Jag tror att det också

behöver klaras ut.

När det gäller frågan om avgifter över 7,5 gånger basbeloppet är det ändå de små företagarna och de små inkomsttagarna som ligger sämst till. Det är deras problem man måste klara, om man menar att man skall ta hänsyn till den bärkraft och den skatteförmåga som människor har. Vi har nyss lyssnat på en debatt om existensminimum. Jag frågar mig: Om man menar allvar med den diskussionen, av vilken anledning har då inte utskottet följt centern när vi begär ett extra bottenavdrag för att dessa egenföretagare och andra små företagare skall få tillräckliga inkomster för att kunna existera liksom andra människor?

Jag vill säga några ord till, och det gäller pensionärerna som driver egenföretag. Herr Helge Karlsson sade att det var ett problem hur man skulle kunna klara av den delen och att det var få människor som det rörde sig om. Men att det är få människor kan väl inte vara något skäl för att pensionärer som driver ett egenföretag skall försättas i sämre ställning än andra pensionärer i fråga om avgifter. Det är orimligt att dessa pensionärer skall erlägga pensionsavgifter. Det har vi reagerat emot, och vi menar att det helt enkelt måste rättas till.

Fru talman! Detta är ju en debatt om förmåner inom socialförsäkringen. Det rör sig om pengar och finansiering av de åtaganden vi gör. Får jag till slut säga att centerns ambition på den här punkten liksom på övriga punkter är att söka finna vägar som innebär insatser för förbättringar till dem som bäst behöver dem och att vi tar hänsyn till bärkraften hos de människor som är beroende av det beslut vi skall fatta.

Fru TROEDSSON (m):

Fru talman! Först några ord till herr Carlsson i Vikmanshyttan. Vi kan vara fullt överens om att det finns ett samband mellan inkomster och utgifter. Men vi borde väl också kunna vara fullständigt överens om att det bör vara ett samband mellan förmåner och avgifter. Om man över ett visst basbelopp inte längre får några förmåner, så bör det rimligtvis inte heller tas ut några avgifter.

När det gäller frågan om inkomster och utgifter tycker jag att vi också snart i den här kammaren borde vara överens om att skatte- och avgiftsuttaget i dag för vissa grupper är så konfiskatoriskt att det direkt motverkar sitt syfte – att ge inkomster till stat och kommun.

Jag hade redan tidigare begärt ordet för att framföra några små erinringar med anledning av det herr Wärnberg sade om detta med mer än 100-procentig marginalskatt. Men jag skall nöja mig med att uttrycka min mycket, mycket stora tillfredsställelse med att också herr Wärnberg, företagsskatteberedningens ordförande, i kväll uttryckligen har lovat att detta med de 100-procentiga margineffekterna för egenföretagare skall rättas till. Och nu skulle jag bara önska att herr Karlsson i Ronneby steg upp och lovade att misstaget med borttagandet av taket för socialförsäkringsavgifterna också skall rättas till.

Herr KARLSSON i Ronneby (s):

Fru talman! Jag vill först säga till Eric Carlsson i Vikmanshyttan att jag har aldrig nämnt något antal pensionärer när det gäller dem som blir utsatta för den här försäkringsavgiften. Oavsett om det är många eller få så skall en orättvisa, om det föreligger en sådan, avlägsnas. Jag har sagt att frågan befinner sig hos företagsskatteberedningen för utredning, och man skall där se till att de pensionärer som driver egna företag i aktiebolagsform får samma förmåner som övriga pensionärer som driver företag. Det är vi fullständigt överens om.

Sedan kan jag bara säga, fru talman, att jag trodde inte att motsättningarna inom det borgerliga blocket var så stora som här verkligen kommit till uttryck, när den ena halvan slåss för ett återinförande av avgiftstaket för socialförsäkringsavgifterna och den andra halvan slåss för införandet av ett avgiftsfritt bottenbelopp när det gäller dessa försäkringsavgifter.

Överläggningen var härmed slutad.

Mom. 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av herr Carlsson i Vikmanshyttan m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Magnusson i Nennesholm begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller socialförsäkringsutskottets hemställan i betänkandet nr 22 mom. 1 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av herr Carlsson i Vikmanshyttan m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Magnusson i Nennesholm begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 163
Nej - 80
Avstår - 47

Mom. 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av herrar Ringaby och Fridolfsson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Fridolfsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller socialförsäkringsutskottets hemställan i betänkandet nr 22 mom. 2 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av herrar Ringaby och Fridolfsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Fridolfsson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 245
Nej - 44
Avstår - 1

Mom. 3

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 3 av herr Carlsson i Vikmanshyttan m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Hyltander begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller socialförsäkringsutskottets hemställan i betänkandet nr 22 mom. 3 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 3 av herr Carlsson i Vikmanshyttan m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades tvekan kunna råda angående resultatet, varför votering med omröstningsapparat verkställdes. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 145
Nej - 145

Då sålunda de avgivna rösterna var lika delade, gavs propositioner på att ärendet skulle dels återförvisas till utskottet, dels avgöras omedelbart, och förklarades den senare propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Fru tredje vice talmannen nedlade i rösturnan en ja-sedel och en nej-sedel, varefter på fru tredje vice talmannens anmodan herr Sivert Andersson i Stockholm (s) ur urnan upptog den ena av dessa båda sedlar, och befanns denna innehålla nej.

Kammaren hade alltså i enlighet med nej-propositionens innehåll bifallit reservationen nr 3 av herr Carlsson i Vikmanshyttan m. fl.

Mom. 4-6

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

§ 6 Föredrogs

Försvarsutskottets betänkande

1975/76:26 med anledning av propositionen 1975/76:100 såvitt avser anslag m. m. för budgetåret 1976/77 till civilförsvaret

Kammaren biföll vad utskottet i detta betänkande hemställt.

På förslag av fru tredje vice talmannen beslöt kammaren att uppskjuta behandlingen av på föredragningslistan återstående ärenden till ett senare sammanträde.

§ 7 Kammaren åtskildes kl. 22.02.

In fidem

BERTIL BJÖRNSSON

/Solveig Gemert